

Täysistunto

Tiistai 20.12.2022 klo 9.59—19.11

3.7. Pääluokka 30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 30.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa 1 tunti 30 minuuttia. Tulevien pääluokkien osalla pyydän niitä edustajia, jotka ovat pyytäneet puheenvuoroja, seuraamaan keskustelun etenemistä. Mikäli nämä varatut ajat osoittautuvat liian pitkiksi, me aiennamme seuraavan pääluokan aloittamisaikaa. — Keskustelu, edustaja Eestilä.

Keskustelu

11.49 **Markku Eestilä kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle esitetään yhteensä vajaa 2,7 miljardia euroa, joka on noin 79 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa.

Koronakriisi ja Venäjän aloittama hyökkäyssota ovat nostaneet keskiöön hallinnonalan perustehtävät: kestävän kotimaisen ruokajärjestelmän osana huoltovarmuutta ja huoltovarmuuden perustana olevan kotimaisen maataloustuotannon. [Hälinää]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä, odottakaa hetki! — Asiaan kuulumattomat puheet pidetään salin ulkopuolella. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä!

Arvoisa puhemies! Hallinnonalan akuutti ongelma on maatalouden heikko kannattavuus ja sitä seurannut viljelijöiden syvä ahdinko. Tuotantokustannukset ovat nousseet merkittävästi etenkin lannoitteiden, energian, rehujen ja sähkön osalta, mikä on muodostunut kriittiseksi tekijäksi koko ruokaketjulle.

Valiokunta korostaa, että CAP-suunnitelman toimeenpano tulee saada käyntiin täysimääräisesti heti vuoden alussa ja että tulee turvata myös tukien mahdollisimman nopea maksatus. EU:n kokonaan tai osittain rahoittamia maataloustukia on budjetoitu vuodelle 23 yhteensä vajaa 1,4 miljardia euroa ja kansallista tukea noin 346 miljoonaa euroa. Tuen määrä pysyy lähes vuoden 22 tasolla, mutta korkea inflaatio heikentää sen ostovoimaa merkittävästi.

Huoltovarmuuden turvaamiseksi hallitus päätti keväällä 22 tukikokonaisuudesta, josta on jo rahoitettu nopeavaikutteisia toimenpiteitä tilojen kannattavuuden ja maksuvalmiuden parantamiseen.

Maaseudun kehittämiseen valiokunta lisää 260 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa ProAgrialle eduskunnan rahoittaman Tutkimustilaverkoston toimintaan, 60 000 euroa Suomen Hevostietokeskus ry:lle, 50 000 euroa Puutarhaliitto ry:lle ja 50 000 euroa Maitoyrittäjät ry:lle. Porotalouden edistämiseen valiokunta lisää 300 000 euroa Paliskuntain yhdistykselle poroesteaitojen kunnossapitoon.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää 4H-järjestön toimintaa tärkeänä ja on tyytyväinen siihen, että toiminta vastaa hyvin myös nykypäivän tarpeisiin. Valiokunta lisää 4H-järjestölle 350 000 euroa. [Marko Kilpi: Erinomaisesti toimittu!] Maaseudun kehittämiseen valiokunta lisää edelleen 300 000 euroa kylätoiminnan valtionapuun.

Arvoisa puhemies! Valiokunta kiinnittää lisäksi saamansa selvityksen perusteella huomiota Ruokaviraston ict-menoihin, jotka aiheuttavat virastossa jatkuvaa budjetin epätasapainoa, jota paikataan määräaikaissilla lisäyksillä. Tämän takia valiokunta pitää välttämättömänä, että ict-hankintaosaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota ja arvioidaan muutenkin hallinnonalan ict-toimintaa kokonaisuudessaan kustannusten minimoimiseksi.

Ruokaketjun kehittämiseen valiokunta lisää 350 000 euroa, josta osoitetaan 200 000 euroa Arktiset Aromit ry:lle hanketoimintaan ja 150 000 euroa Ruoka-akatemia toteuttamiseen.

Valiokunta nostaa esiin myös afrikkalaisen sikaruton, joka on vakava, lakisääteisesti vastustettava eläintauti. Valiokunta lisää 100 000 euroa villisioista aiheutuvan afrikkalaisen sikaruton riskin pienentämiseen.

Arvoisa puhemies! Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelmaan esitetään 6 miljoonaa euroa. Ohjelmaa valiokunta pitää erittäin hyödyllisenä. Ravinteiden kierrätys on mitä parhain tapa edistää siirtymää kiertotalouteen ja vähentää Itämeren ja vesistöjen ravinnekuormitusta sekä kasvihuonekaasupäästöjä.

Valiokunta pitää myös Saaristomeri-ohjelmaa tärkeänä. Saaristomeren ohella valiokunta painottaa myös muiden merialueiden ja etenkin sisävesien tilan parantamista, mikä edellyttää mittavia toimenpiteitä ja niiden vauhdittamista riittävin resurssein. Ruokolahdella sijaitsevan Haapaveden tilan parantamiseen lisätään 100 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen esitetään 8,85 miljoonaa euroa.

Valiokunta korostaa, että sekä Metso- että Helmi-ohjelmat ovat keskeisiä keinoja toteuttaa EU:n biodiversiteettistrategiaa. Ohjelmien avulla lisätään luonnon monimuotoisuutta ja edistetään luontokadon pysäyttämistä asetettujen kansainvälisten sitoumusten mukaisesti.

Joutoalueiden metsitykseen esitetään noin 5,4 miljoonaa euroa ja 8,2 miljoonan euron myöntövaltuutta.

Kalatalouden edistämiseen lisätään 200 000 euroa, josta osoitetaan 100 000 euroa Suomen Ammattikalastajaliitto ry:lle ja 100 000 euroa Pyhäjärvi-instituutille Pyhäjärven hoitokalastukseen sekä sen vaikutusten seurantaan.

Kalanviljelyn edistämisen tavoitteena on myös kotimaisen viljellyn kalan tuotannon kolminkertaistaminen vaarantamatta vesiympäristön hyvän tilan saavuttamista. Ympäristölupia arvioitaessa pitäisi lisäksi ottaa huomioon, etteivät kalankasvatukseen liittyvät ongelmat valu Suomen rajojen ulkopuolelle.

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Kiitän ministeriä hyvästä yhteistyöstä, jaoston jäseniä hyvästä yhteistyöstä ei pelkästään tänä vuonna vaan koko tämän kauden aikana ja tietenkin erinomaisesti toiminutta valiokuntajaoston neuvosta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä.

11.55 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen: Arvoisa herra puhemies! Silloin, kun käsittelemme sellaisia asioita, joiden luulimme jo jääneen historiankirjoille, kuljeta-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

tia ja avointa valtioiden välistä laajamittaista sotaa, keskiöön nousevat elintarvikkeiden saatavuus ja riittävyys ja myöskin puun ja muiden uusiutuvien luonnonvarojen omavaraisuus ja käytettävyyys. Siksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala on ollut vieläkin ajankohtaisempi. Se toki on ajankohtainen joka päivä, kun puuta arjessamme käytämme ja kun ravintoa hankimme ja syömme, mutta nyt se on ollut vieläkin ajankohtaisempi.

Kiitän valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostoa ja jaoston puheenjohtajaa hyvästä työstä ja niistä mielestäni erittäin perustelluista painotuksista ja lisäyksistä, mitä olette tehneet. On myös helppo yhtyä tilannekuvaan niistä huolenaiheista, joita esititte, ja on ollut mukava huomata, että koko eduskunta yli puoluerajojen on tällä hetkellä kiinnostunut maa- ja metsätaloudesta, uusiutuvien luonnonvarojen käyttämisestä ja siitä, miten Suomen omavaraisuus ja ruokaturva tässä vaikeassa tilanteessa, johon olemme Venäjän hyökkäyksen takia ajautuneet, oikein saadaan hoidettua. Haluan myös kiittää lämpimästi maa- ja metsätalousvaliokuntaa ja sen puheenjohtajaa hyvästä yhteistyöstä tähän asti kahdeksan kuukautta kestäneen maa- ja metsätalousministerikauteni aikana. [Timo Heinonen: Jaostoa ei kiittänyt!] — Edustaja Heinonen, kiitin myös jaostoa tuossa aluksi, kuunnelkaa tarkasti.

Haluan todeta, että vuoden 23 talousarvion osalta, puhemies, korostetaan maa- ja metsätalousministeriön perustehtävien, kuten ruokaturvan, huoltovarmuuden ja puhtaan veden saatavuuden, merkitystä. Myöskin ensi vuoden talousarviossa on meidän pääluokassamme paljon niin sanotun vihreän siirtymän hankkeita ja luonnon monimuotoisuutta edistäviä hankkeita. Ensi vuoden alusta käynnistyy uusi maatalousohjelmakausi, niin sanottu CAP-kausi, joka kestää vuodet 23—27, ja ensi vuodelle olevat toimenpiteet ja rahoitus ovat sitten eri momenteille jakautuneita tässä ensi vuoden talousarviossa.

Voinen sanoa, että tämä CAP-ratkaisu lisää ennustettavuutta ja vakaata näkymää suomalaiselle maataloudelle. Ensi vuoden budjetissa on noin 1,8 miljardia budjetoituna tätä CAP-suunnitelman mukaista rahoitusta suomalaiselle maataloudelle ja maaseudun kehittämiselle. Myöskin huoltovarmuuspaketissa keväällä 22 sovittuja vihreän siirtymän kansallisia määrärahoja on vuoden 23 talousarviossa eri momenteilla muun muassa niin, että maaseutuyritysten energiainvestointitukea on 10 miljoonaa euroa mukana ”EU:n ja valtion rahoitusosuus alueelliseen ja paikalliseen maaseudun kehittämiseen” -kohdassa, sitten biokaasu, lannankäsittely, ravinnekierrätys ynnä muuta 7,5 miljoonaa euroa kohdassa ”Maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset”, ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelma on 6 miljoonaa euroa ”Luonnonvara- ja biotalouden edistäminen” -kohdassa ja niin ikään ravinnekiertokorvausta 4 miljoonaa euroa.

On myös merkittävää, puhemies, nostaa esille eläinlääkäreiden erikoistumiskoulutukseen osoitettava puoli miljoonaa euroa. Meillä on suuri huoli pitkin Suomea eläinlääkäreitten riittävästä saatavuudesta. Se on erittäin tärkeää laadukkaan eläinsuojelun ja hyvinvoinnin huolehtimiseksi. Lisäksi erityisesti haluan painottaa maaseudulla tuotantoeläimiä hoitavien osaavien eläinlääkäreitten olemassaoloa ja saatavuutta.

Sitten vielä pari numeroa, puhemies, tiiviisti loppuun. Maaseudun kehittämiseen on kohdistettu 2 miljoonan euron määräraha niin sanottuun kyläkauppatukeen. Tämä kyläkauppatuki tulee nyt niin sanotusti pysyväksi. [Jari Leppä: Jotkut halusivat poistaa sen!] Myöskin luonnonvarapuolella on monia mielenkiintoisia asioita, muun muassa metsien monimuotoisuuden osalta 17,5 miljoonaa euroa. On erittäin mielenkiintoisia hankkeita, myös Metso- ja Helmi-ohjelman rahoitusta on siinä mukana. Sitten sen lisäksi Suomen kestävä kasvun ohjelman toimeenpanoa jatketaan vuonna 23 siten, että metsätalouden il-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

mastokestävyyttä ja metsäluonnon monimuotoisuutta tukeviin hankkeisiin on käytettävissä 3 miljoonaa euroa ja vesialan kasvua ja vientiä edistäviin hankkeisiin 1,5 miljoonaa euroa. Vesihuollon toimintavarmuuden parantamiseen ehdotetaan 2,5 miljoonaa euroa ja EU:n juomavesidirektiivin kansalliseen täytäntöönpanoon 2 miljoonaa euroa. Ja johtuen tästä vaikeasta turvallisuuspolitiikan muutoksesta ja geopolitiikan muutoksesta myös maa- ja metsätalousministeriö on mukana itäisen Suomen elinvoiman parantamisessa. Suuntaamme 1,4 miljoonaa euroa tärkeisiin luontomatkailun hankkeisiin Itä-Suomeen Metsähallituksen retkeilyalueille [Puhemies koputtaa] Ruunaalle ja Kylmäluomalle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja nyt voidaan käydä debattia noin puoli tuntia. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat osallistua debattiin, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

12.00 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia sekä esittelijä Eestilälle että ministerille.

Todella hyviä asioita tähän budjettiin on lisätty aina kyläkauppatuesta vaikkapa valtiovarainvaliokunnan kohteiden — 4H, kylätoiminta, Arktiset Aromit, hevosala, Puutarhaliitto ja ammattikalastajat — pieniin rahoituksiin, mutta me kaikki tiedämme, että tällaisilla budjetin muutoksilla ei pystytä vastaamaan siihen suureen haasteeseen, mikä maataloilla juuri nyt on, etenkin kotieläintiloilla.

Esimerkkinä yksi robottitila, jolta sähkölasku kuukaudessa oli noussut tavanomaisesta 700:sta lähemmäs 6 000:ta euroa. Jokainen ymmärtää, että tämäntyppisiä hintoja ei pysty siirtämään eteenpäin ja huono tie on edessä. Toivoisinkin siksi, että vielä esimerkiksi parlamentaarinen ryhmä [Puhemies koputtaa] löytäisi ratkaisua näihin aiheisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Piritta, olkaa hyvä.

12.01 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitoksia ansaitaan, ja kyllä voidaan antaa sitä hallitukselle erityisesti vaikka metsäpuolen puutuotetuotannon kestävyys varatusta 51 miljoonasta eurosta, mutta maa- ja metsätalouden hallinnonalasta keskusteltaessa on tärkeää erottaa tämä akuutti tuotantokustannusten noususta ja maksuvalmiuden heikentymisestä ja tukien maksuaikataulujen muutoksesta johtuva syvä ahdinko pitkän aikavälin toimista. Tämä keskustelussa oleva budjetti ei vastaa tähän akuuttiin kriisiin. Tämä budjetti keskittyy erilaisten investointitukien maksamiseen, auttaa tiloja tekemään energiasiirtymää pois fossiilisesta energiasta ja keskittyy ravinteiden kierrätysohjelmien ja muiden tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Ruokaturva ja huoltovarmuus ovat niitä asioita, joista kansalaiset ja maatilayrittäjät ovat juuri tällä hetkellä eniten huolissaan. Kysyisinkin ministeriltä: arvioitko, että nämä budjetin toimet voidaan täysimittaisesti hyödyntää tiloilla, kun akuutti kriisi on nyt päällä, ja onko tähän akuuttiin tilanteeseen tulossa helpotusta?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

12.03 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jotta yhteiskunta olisi toimiva, omavaraisuus, huoltovarmuus turvattu, on ruoantuotanto ja energiansaanti

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

varmistettava. Näillä näkymin ensi vuosi ja seuraava vuosi ovat todella haastavat, vaikeat maataloudella, elikkä tämä tarkoittaa sitä, että tukien pitäisi tulla ajallaan.

Alkutuotannon kannattavuutta on ehdottomasti nostettava — välitön apu eläintiloille energiakriisin ollessa päällä. Lehmät täytyy lypsää, vaihtoehtona ei voi olla se, että pitää laittaa lehmät pois, puhumattakaan muista tuotantoeläimistä ja niiden hoidosta.

Tulevaisuudennäkymä tiloilla, viljelijöillä, varsinkin nuorilla, on hyvin hämärä. Siihen pitää panostaa ja antaa sitä turvaa, [Puhemies koputtaa] että tämä tuotanto jatkuu. Huoltovarmuutta ja ruokaturvaa, maatilojen kannattavuutta ja elintarvikemarkkinan toimivuutta ei voi koskaan erottaa — ne kuuluvat yhteen. Elikkä ministerille oli kysymys.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

12.04 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan tekemät lisäykset ovat hyviä.

Tämä maatalouden kannattavuus on nyt kyllä hyvinkin kriittisellä rajalla, kuten kaikki tietävät. Maatiloja on lopettanut, vähentynyt ennenkin, mutta nyt uhkaa jo vähentyä tuotantokin. Ja kun olin yhteydessä esimerkiksi teurastamoihin, niin sinne tulee viestejä niiltä, jotka joutuvat lopettamaan tässä kannattavuustilanteessa. Ja kuten täällä edustaja Kalmari viittasi, tämä sähkölaskuasia on kyllä aikamoinen. Eli sinänsä kohde oli kyllä väärä.

Tämä parlamentaarinen työryhmä sinänsä tekee ymmärtääkseni hyvää työtä, ja uskon, että hyvässä hengessä me siellä tehdään. Mutta meidän katsantokanta, kun työ loppuu huh-tikuun alussa, menee seuraavalle vaalikaudelle. Nyt tarvitaan tässä sitä ennen vielä hallitukselta tukiratkaisu.

Ja korostan vielä sitä, että vihannestarhoista puolet on jo keskeyttänyt toimintansa. Ne voivat sen tehdä, mutta kotieläintilat eivät voi lopettaa, tai ne eivät pysty enää jatkamaan. Sen takia [Puhemies koputtaa] on nyt akuutti hätä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pylväs, olkaa hyvä.

12.05 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia valiokunnalle hyvistä nostoista ja ministerille hyvistä sanoista.

Peltorakenteen kehittämiseen budjetissa on miljoona. Valiokunta ei hirveästi ollut ottanut siihen kantaa, mutta varsinkin kustannuskehityksen osalta tämä peltorakenteen kehittäminen on äärettömän tärkeä asia, jolla sitä viljelijöitten kustannusta saadaan huomattavasti alemmas. Samoiten norminpurkua ei missään vaiheessa voi unohtaa. Kun uusi ohjelmakausi alkaa, niin silloin on aina hyvä vaihe myös näitä sääntelyjä tarkistaa, sitä, ovatko ne ihan kaikki kohdallaan.

Tämä joutoalueiden metsityksen raha on erittäin hyvä. Näitä joutoalueita on valitettavan paljon, niitä vielä näkee tuolla maakunnissa. Harmi, että sitä rahaa ei ihan sitä tahtia käytetä, elikkä toivoisi, että saataisiin vauhtia siihenkin, joutoalueiden metsittämiseen.

Biokaasusta oli hyvä nosto. Toki se kannatus on edelleen, vielä heikkoa.

Nuorten viljelijöiden osalta kysyisin ministeriltä: millä sanoilla ministeri kannustaisi nuorta, aloittavaa viljelijää haastavalle maatalousalalle?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

12.06 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maankäyttösektorin muuttuminen nielusta päästölähteeksi on asia, joka meidän täytyy ottaa vakavasti. Tässä budjetissa on hyviä asioita nielun vahvistamiseksi ja päästöjen vähentämiseksi, muun muassa energian investointituet, ravinteiden kierrätykseen liittyvät asiat ja turvepeltoihin liittyvät hankkeet. Ne eivät kuitenkaan riitä kuroma sitä kuilua kiinni. Tämä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman kolme megatonnia hiilinielun vahvistamiseksi ei riitä siihen. Ensi vuonna tulisi todella pikaisesti tehdä hiilinielujen pelastuspaketti, mitä muun muassa Ilmastopaneelikin on ehdottanut.

Metsätaloudella on merkittävä rooli ilmastotyössä. Niiden tuotteilla korvataan fossiilisia tuotteita, mutta on kuitenkin väliä, minkälaisia ne tuotteet ovat. Meidän pitäisi pystyä siirtymään pelkästä sellusta ja matalan asteen jalostustuotteista kohti pitkäikäisiä tuotteita. Siitä tulisi sekä ilmastohyötyjä että työllisyyttä meidän talouteen. Mielestäni eduskunnan ja ministeriön tulisi tähän tarttua todella pian.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

12.07 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Epäeettinen turkistarhausala on henkitorissaan. Turkistarhauksen kieltoa EU:n alueella vaatinut kansalaisaloite on juuri äskettäin saanut kerättyä vaadittavat miljoona nimeä, joten se etenee komission käsiteltäväksi, ja sitten komissio antaa vastauksensa 3 kuukauden kuluessa.

Myös Suomessa turkistarhat ovat jo pitkälti kannattamattomia, eikä koronaviruksen tieteen ole myöskään parantanut tätä asiaa. Edes viimeisintä turkishuutokauppaa ei voitu järjestää, sillä ostajina ovat lähinnä Kiina ja Venäjä, ja Venäjän-kauppa on perustellusti seis, mutta myöskään Kiinan-kauppa ei tällä hetkellä vedä.

Te ministerinä vastaatte eläinten hyvinvoinnista ja eläinten aseman parantamisesta, ja kysynkin ministeri Kurviselta: olisiko aika jo täällä Suomessakin vetää johtopäätökset [Puhemies koputtaa] ja valmistella hallittu turkisan alan alasajo?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ledamot Norrback.

12.09 Anders Norrback r (vastauspuheenvuoro): Tack, ärade talman! Jag vill börja med att tacka utskottet för de tillägg man gjort, bland annat den viktiga 4H-verksamheten, men också yrkesfiskarna och mycket annat. Många här i dag har lyft upp jordbrukets livsmedelsproduktions lönsamhetskris. Den är ju ett faktum, och precis som ledamot Rantanen också sade här handlar det om en långsiktig och en kortsiktig kris, och de här måste vi hålla isär.

Arvoisa puhemies! Olen kiitollinen parlamentaarisen maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien arviointiryhmän perustamisesta ja sen työstä. Se on tärkeä. Sen tehtävään liittyy kuitenkin tämä pitkäjänteinen ongelma, mikä meillä on ruokaketjun suhteen. Tiedämme kaikki, että meillä on akuutti kriisi meneillään, ja nyt tämä tukikausi vaihtuu. Miten voimme olla varmoja, että ei tule — niin kuin tuli viimeksi — häiriöitä maksatuksissa ja turhia konkursseja maatalousyrittäjien keskuudessa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

12.10 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on ollut ainkin kahdeksan vuotta pitkä ja syvälinen maatalouskriisi, ja nyt kriisi on sen lisäksi akuutti. Mikäänhän ei korvaa lopettaneita maanviljelijöitä, ja ne viljelijät, jotka kerran laittavat eläimet pois navetasta tai sikalasta, eivät ota niitä sinne elämänsä aikana enää koskaan takaisin, ja tämä on äärimmäisen vaarallinen kehitys. Vaikka Suomessa omavaraisuus on vielä 80 prosenttia, niin muissa Pohjoismaissa, kuten Ruotsissa ja Norjassa, se on vain noin 50 prosenttia. Suomi on kuitenkin tuontirahan suhteen ihan pussinperällä. Jos esimerkiksi tuontiliike pysähtyy tai estetään Itämerellä, olemme ihan pussissa emmekä saa muualta maailmalta sitten ruokaa.

Arvoisa puhemies! Ensin puhuttiin 300 miljoonasta, ja sitten se supistui 100 miljoonaan. Nyt sitten muut hallituspuolueet sanovat, että he eivät olleet valmiita keskustelemaan maatalouden lisärahoituksesta sen takia, että keskusta oli toiminut [Puhemies koputtaa] luonnonsuojeluäänestyksessä toisin kuin muut hallituspuolueet. Tämä on käsittämätöntä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

12.11 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ilahduttavaa, kuinka me täällä maatalouden budjettikeskustelussa olemme oikealta vasemmalta, hallitukselta oppositioon hellyttävän yksimielisiä siitä, että maanviljelijöiden saama palkka tehdystä ympärivuorokautisesta työstä on aivan liian pieni. Vaikuttaa siltä, että olemme kaikki yhtä huolissamme maanviljelijöiden pärjäämisestä, mutta kyllä minun täytyy nyt todeta, että ensi vuoden talousarviossa se ei näy.

Kuten ministeri totesi, kaikki tuntuvat olevan nyt kiinnostuneita omasta ruoantuotannostamme, mutta kun pelkkä kiinnostus ei riitä. Pidän kovin härskinä sitä, että hallituksen keskinäisten kiistojen vuoksi maatalous ei saanut kaivattua tukipakettia. Keväinen tukipaketti ei ollut riittävä, eikä se kohdistunut oikein. Maanviljelijät ovat tänä talvena ja tulevana keväänä ennennäkemättömässä ongelmassa. Hyvä ministeri Kurvinen, keväinen paketti ei ollut riittävä, vai oletteko kanssani eri mieltä? Missä viipyy uusi tuki?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

12.12 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ruoantuotannon kannattavuus todellakin jatkuu vaikeana, ja siihen tarvitaan erilaisia toimenpiteitä myös jatkossa.

Kysyisin kuitenkin ministeriltä ajankohtaisesta asiasta ennallistamiseen liittyen. Ympäristöministerihän ovat tällä hetkellä käymässä keskustelua aiheesta, ja ennakkotietojen mukaan siellä puhutaan muun muassa ennallistamisen kunnianhimon tasosta. No, niin kuin hyvin tiedetään ja ministerikin tietää, tämä ensimmäinen komission esitys oli Suomen osalta niin kunnianhimoinen, että 600 000:ta suomalaista metsänomistajaa ja kaikkia suomalaisia tämä oikeastaan alkoi hirvittämään, ja eduskunnassahan tehtiin sitten korjausliike ja Suomen kantaa tiukennettiin. Haluaisinkin kysyä ministeriltä nyt tässä yhteydessä, kun noita keskusteluja käydään: onhan nyt varmasti niin, että kun siellä ympäristöministerit keskustelevat, niin Suomen ääni on yksi [Puhemies koputtaa] ja kaikki ministerit edustavat aidosti sitä Suomen kantaa, mikä on eduskunnan johdolla päätetty?

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

12.13 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille jo vähän niin kuin etukäteistiedosta, tai etukäteisennakkoinnista, tähän maatalouden tuotos- ja kehitystyöryhmään liittyen elikkä elintarvikemarkkinalain tuomisesta eduskuntaan jo tässä vaiheessa. Tietysti se tarvitsee vielä lisäpontta taakseen, mutta kumminkin se on jo hyvä lähtökohta. Olemme kuulleet näistä maatalouden ongelmista, ja tietenkin pyrimme mahdollisuuksien mukaan hakemaan niihin ratkaisua, mutta ne eivät ole ollenkaan helppoja.

Kun täällä mainittiin tästä tilusjärjestelystäkin, niin pystyykö ministeri tätä avaamaan, mikä tämän rahoitustaso tulevalla kaudella tulee olemaan, kun se on heitellyt vähän sinne sun tänne? Sillä olisi kumminkin suuri merkitys tälle, että pystyttäisiin tätä maatalouden tilannetta parantamaan, ja esimerkiksi energiakustannusten pienenemiselle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

12.14 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaisilla on runsaasti konkreettisia esityksiä maatalouden tilanteen parantamiseksi, muun muassa maatalouden hätätilan julistaminen ja ryhtyminen viipymättä toimenpiteisiin kotimaisen elintarviketuotannon omavaraisuuden ja huoltovarmuuden turvaamiseksi, maatalousrakennusten kiinteistöveron poistaminen jo vuoden 2022 maksuunpanosta alkaen pysyvästi, maatiilojen arvonnalisäveron maksun vuosittainen 12 kuukautta kulutonta maksuaikaa seuraavan kolmen vuoden ajaksi ja se, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin ruokaketjun eri osien kustannusten jakamiseksi niin, että alkutuottaja saa oikeudenmukaisemman osuuden loppuhinnasta. Kotimaisen maatalouden merkityksestä puhutaan paljon, mutta sen pitäisi kyllä näkyä reilummin teoissa. Ministeri Kurvinen, miksi nämä esitykset eivät kelpaa teille?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

12.15 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri! Tämä maatalouden kriisituki kohonneisiin sähkönhintoihin ja muihin odottaa. Kysyisin ministeriltä: minkälainen valmistelutilanne siinä tällä hetkellä on?

Kiitän Metsästäjäliiton saamasta tuesta Metsästäjäliiton ympäristötoimiin, mutta sitten otan esille tämän susien kannanhoidollisen metsästyksen. Noin parikymmentä sutta on vuositasolla kannanhoidollisesti metsästetty, ja nyt luvat jäivät valitusten hampaisiin. On esitetty metsästyslain muutosta, ja kysyisin maa- ja metsätalousministeri Kurviselta: minkälaisessa tilanteessa tämä susien kannanhoidollinen metsästys ja muuten kannanhoidollinen metsästys on, ja minkälainen on teidän arvionne siitä, koska tämä ratkaisu saataisiin eduskunnan käsittelyyn ja päästäisiin tähän normaaliin rytmiin, mitä on aiemminkin käyty?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

12.16 Esko Kiviranta kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, arvoisa ministeri, olette osallistunut aktiivisesti maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron palautusta koskevaan julkiseen keskusteluun, olkoonkin, että veroasiat eivät kuulu maa- ja met-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

sätalousministeriön hallinnonalaan. Rohkenenkin kysyä teiltä: milloin vuoden 2022 maatalouden tuotantorakennusten kiinteistövero palautetaan niille noin 400 kiinteistöverovelvolliselle, jotka harjoittavat maataloutta verotuksellisesti elinkeinotoiminnan tulolähteessä, koska heidän harjoittamallaan kotieläintaloudella tai kasvihuonetuotannolla ei ole maatilakytcentää? Nämä ihmiset ovat saaneet kielteisen kiinteistöverotukipäätöksen esimerkiksi tekstillä, jonka mukaan sikala ei ole maatalouden tuotantorakennus. Tällainen päätös on paitsi epäoikeudenmukainen myös käsittämätön. Kysymys on näissä tapauksissa yleensä kymmenientuhansien eurojen kiinteistöverosta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

12.18 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiedätkö, mikä kertoo paljon hallituspuolueitten arvoista? Meillä on historiallisen syvä suomalaisen maatalouden kriisi, ja te pelaatte sillä poliittista peliä. Kun keskusta alkoi pakittamaan jo hyväksymästään luonnonsuojelulaista, muut hallituspuolueet löivät jäihin neuvottelut maatalouden tarvitsemasta kriisipaketista. Kun teillä tulee riitaa keskenänne, kostatte siis pahentamalla suomalaisten viljelijöiden ahdinkoa. Tämä on aivan käsittämätöntä. Nyt viljelijät tai ketkään muutkaan eivät enää tiedä, tuleeko pakettia, ja jos tulee, niin milloin ja ehtiikö apu ajoissa.

Meille poliittista kinastelua tärkeämpää on auttaa suomalaista viljelijää ja maaseutua. Siksi me perussuomalaiset löimme juuri pöytään sata korjausehdotusta maaseudun hyväksi. Kyselette usein ratkaisujen perään. Nyt niitä on tarjolla sata kappaletta, joita saatte läheteä toteuttamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elo, olkaa hyvä.

12.19 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen vesiensuojeluohjelmilla tähdätään siihen, että vesistöjen hyvä tila saavutetaan vuoteen 2027 mennessä. Erityisesti Itämeren puhdistumisen kannalta olennaista on lannan saaminen paremmin kiertoon. Tällä hetkellä kaikesta lannasta menee Suomessa biokaasun tuotantoon noin yksi prosentti. Ensi vuoden talousarviossa on osoitettu rahoitusta biokaasun tuotantoon ja ravinnekierrätyksen edistämiseen. Ekologisesti paras tilanne on, ettei lantaravinteita pääse ympäristöön eikä lantaa jouduta kuljettamaan liian pitkiä matkoja biokaasulaitokselle. Tähän tarvitaan kestäviä ratkaisuja.

Sitten toinen vesiensuojeluun liittyvä asia, rannikon viljelijöille suunnattu konkreettinen vesiensuojelutoimi, on kipsin levittäminen pelloille. Vesiensuojelun tehostamisohjelman ja elpymisrahaston tähän kohdistamat varat riittävät vuodeksi 23, mutta myös varat vuodesta 24 alkaen tulisi varmistaa tälle maatalouden ravinnekuormaa välittömästi puoleen leikkaavalle keinolle.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

12.20 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edellä on todettu, maatalouden ahdinko on kehittynyt pitkällä jännteellä, ja tämä kriisi on sitä syventänyt. Tulee kiittää siitä 300 miljoonan paketista, joka tänä vuonna vielä tuli esille, ja toivon todellakin, että me saadaan ensi vuoden lisätalousarvioon myös maatalouteen kohdis-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

tuva paketti. Todellakin, on energiakriisi plus sitten sähkön hinnannousut ja muut. Me tarvitsemme omavaraisuutta, leipää ja lämpöä, ja myös kannattavaa maataloutta.

Kiitokset ministerille myös metsätalouspuolen asioiden hoitamisesta EU:n suuntaan. Tässä on ennallistamiset otettu esille, mutta moni muukin asia siellä on, noin kymmenen kohtaa, mitkä ovat jatkuvassa väännössä. Kiitän myös siitä, että olette perustanut metsätalouspaneelin Suomeen, niin että meillä tulee myös sitten sieltä asiantuntevuutta ja tiedeyhteisöjen asiantuntemus siihen, miten metsiä tulisi hoitaa ja mitenkä metsätaloutta tulee Suomessa edistää, mutta yhtä lailla näen sen paneelin roolin siinä, minkälaista viestiä me annamme Suomesta ulospäin ja myös EU:lle tästä suomalaisesta metsätaloudesta ja sen osaamisesta.

Kiitokset myös jakovarojen osalta, että teitte [Puhemies koputtaa] 4H-toiminnan osalta jo alustavan toimenpiteen. Nyt me vähän lisäsimme sitä sitten vielä tässä valiokunnan [Puhemies: Aika!] mietinnössä. [Sebastian Tynkkynen: Kiitos, kun kaikki on niin hyvin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

12.21 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! 4H:sta minäkin jatkan. Tämä 4H-toimintahan tuottaa äärimmäisen tärkeitä ja tarpeellisia harrastusmahdollisuuksia lapsille ja nuorille. Erityisen tärkeänä pidän niitä valmiuksia, mitä nuoret voivat oppia tekemisen kautta työelämää varten, ja samaan kategoriaan lasken kyllä tuon yritystoiminnan opiskelun, jota 4H-toiminnan kautta voidaan tehdä. On ihan perusteltua sanoa, että 4H-toiminnan kautta kasvatetaan tulevaisuuden tekijöitä.

4H-toimintaan kohdistui leikkausuhka rahoitukseen liittyen, ja nyt tällä myönnetyllä lisärahoituksella tämä leikkaus on peruttu — tästä iso kiitos. Tämä leikkaus olisi ollut kyllä todella kohtalokas toimintaan nähden, ja voisin oikeastaan tässä kohtaa nyt sanoa sen, että tämä ei ollut mitenkään uusi tilanne. Aika usein tämä sama näytelmä käydään läpi, ja kun puhutaan näinkin tärkeästä toiminnasta, niin olisi kyllä perusteltua sekin, että ei joka kerta samaa näytelmää näyteltäisi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

12.22 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Kurvinen, kysyn nyt teiltä aivan suoraan: Milloin ja minkäkokoisena tulee maatalouden kriisipaketti? Tuleeko se heti vuoden alussa?

Sitten kysyn toisen kysymyksen: Te olette paljon puhunut, ja edeltäjänne, tästä maatalouden pitkäaikaisesta ongelmasta ja sen ratkaisemisesta elintarvikemarkkinalakia ja kilpailulakia muuttamalla eli turvaamalla viljelijöille riittävä osuus tuotteen loppuhinnasta. Milloin saamme tänne eduskuntaan käsittelyyn kilpailulain, joka on varmaankin tässä se tärkein osa? Elintarvikemarkkinalakihan meillä täällä on. Tosin se on aika hampaaton muutos, mitä olette valmistelleet ja esittäneet tähän.

Nämä ovat ne kysymykset, joilla turvataan suomalaisten viljelijöiden usko maatalouteen ja kylvöihin ensi keväänä ja sitä kautta suomalaisen ruokahuollon tulevaisuus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pelkonen, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

12.23 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eläinsuojeluyhdistykset saavat tällä hetkellä entistäkin enemmän avunpyyntöjä, ja useat lemmikinomistajat ovat joutuneet tinkimään lemmikkiensä hoidosta taloustilanteen vuoksi. Esimerkiksi välttämättömiä hankintoja, jopa eläinlääkärikäyntejä, on jouduttu siirtämään ja lykkäämään. Energian ja ruoan hinnannousu sekä kiihtyvä inflaatio pahentavat tilannetta entisestään, ja eläinsuojeluyhdistykset arvioivat, että avun tarve tulee tästä vain kasvamaan ja kasvamaan. Kysyisin ministeriltä: oletteko kuullut tämän eläinsuojelujärjestöjen huolen, ja mitä tilanteelle on tehty ja aiotaan tehdä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

12.24 Petri Huru ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Viljelijöiden ammattitaidolle on annettava sille kuuluva arvostus. Viljelijöiden kohtuullinen tulotaso on turvattava liitännäiselinkeinot huomioiden, jotta maaseutu pystytään pitämään elävänä sekä maatalouden kannattavuutta saadaan parannettua ja maataloutta voidaan harjoittaa koko maassa. Vain kannattava maatalous mahdollistaa elinvoimaisten maatilojen säilymisen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämisen. Maatalous puolestaan ylläpitää paitsi kotimaista ruoantuotantoa myös huoltovarmuutta maassamme.

Tätä tavoitetta tukee myös tietoliikenne- ja kiinteiden laajakaistayhteyksien parantaminen maaseudulla. Tietoliikenneyhteyksiin panostaminen lisää myös elinvoimaisuutta, kuten muuta yritystoimintaa, maaseudulla sekä haja-asutusalueilla.

Arvoisa puhemies! Kysynkin ministeriltä: miten turvaatte maataloustuotannon säilymistä, ja aikooko hallitus panostaa tietoliikenneyhteyksiin nykyistä enemmän? Ja kuten edustaja Simula kysyi, koska hallitus tuo [Puhemies koputtaa] suomalaiselle maataloudelle riittävän tukipaketin, jonka hallituskumppaninne ovat torpanneet?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

12.25 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalouden kannattavuus on todella koetuksella. Kustannukset ovat nousseet — energian hinta on ollut suurimpana pääsyynä nyt viime aikoina mutta viime vuosina myös erilaiset ilmastovaatimukset ja toki lisääntynyt byrokratia, mikä haittaa viljelijöitä ja tekee työstä raskaampaa — ja kannattavuus on laskenut. Erityisesti alkutuotannossa käteen jää yhä vähemmän ja toiminta voi olla jopa tappiollista. Huomioiden se, että eletään kriisiaikaa ja Euroopassa käydään sota, olisi erityisen tärkeää, että kotimaisesta huoltovarmuudesta pidetään huolta ja meillä on saatavilla täällä puhtaita kotimaisia elintarvikkeita. Kysyisinkin: miten tämä on varmistettu? Ja kysyisin myöskin kalataloudesta: kun nähdään nyt tuolla marketeissa, että esimerkiksi kotimaisen siianmädin hinta on ihan järkyttävän korkea, onko se niin, että kalanpyytäjälle [Puhemies koputtaa] ei mene siitä rahaa, vaan se menee jonnekin sinne väliportaanseen?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Myönnän vielä yhden vastauspuheenvuoron, sen jälkeen ministerin vastaus, ja sitten siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

12.27 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän kahta asiaa erittäin vakavana.

Ensinnäkin on se, että Suomessa lopettaa paljon kotieläintiloja. Kun itse tein pitkään, 30 vuotta, eläinlääkärin hommia, ennen kuin pääsin eduskuntaan, niin huomasin jo hyvin varhain, mitkä tilat lopettavat.

Meidän maatalouspolitiikan suuri ongelma on koko viimeisen kymmenen vuoden ajan ollut se, että maataloilla ei kerry riittävästi puskuria vaikeita aikoja varten. Se, totta kai, heikentää investointihalukkuutta, ja silloin me ajaudumme valtiona tilanteeseen, jossa ruokaturva on vaarassa, koska me tiedämme varsin hyvin, että seuraava kriisi tulee hyvin todennäköisesti olemaan kansainvälinen ruokakriisi.

Nyt pitäisi kyllä todella ministerikollegojen kanssa, arvoisa maa- ja metsätalousministeri, pohtia tätä maatalouden kriisipakettia, koska me tiedämme tasan tarkkaan, että energian hinnan nousu ja lannoitteiden hinnan nousu ajoi maanviljelijät kyllä semmoiseen ahdinkoon, että heitä on akuutisti pakko auttaa, ja sen jälkeen [Puhemies koputtaa] arvioidaan jatkotoimenpiteet.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministerillä on varmaan niin paljon kommentoitavaa ja vastauksia, että viisi minuuttia, olkaa hyvä.

12.28 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen: Herra puhemies! Kiitos armollisuudesta, että saa pitkästi yrittää vastata edustajien kysymyksiin.

Otan ensin tällaisiin yksittäisiin kommentteihin, kysymyksiin kantaa ja sitten lopussa keskityn elintarvikemarkkinoiden ja maatalouden kannattavuuden kokonaisuuteen.

Aloitetaan nyt vaikka tällä lailla, että vedetään kotiin päin likietuisesti ja mennään edustaja Sankelon kysymykseen. On selvä asia, että virkavastuulla ministerit edustavat aina sitä kantaa, minkä hallitus ja eduskunta ovat muotoilleet, ja suuri valiokunta on saanut minusta hyvän kannan aikaan ennallistamiseen laajalla kokoonpanolla. Pesäpallomiehenä sanoisin, että pari vuoroparia on pelattu ennallistamispeliä, ja kyllä se vaalienkin jälkeen sitten jatkuu tulevan eduskunnan ja hallituksen osalta.

Sitten toteaisin edustaja Piiraiselle tilusjärjestelyihin, että niitä on erittäin tärkeä edistää. Meillä on ollut tällainen tilusjärjestelyitten ja tilusrakenteen kehittämishanke, ja niitä toimia pitää jatkossakin viedä eteenpäin. Hyvä tilusrakenne parantaa maatalouden kannattavuutta.

Sitten edustaja Kivelälle: Mielestäni on erittäin tärkeää, että turkiseläinten olosuhteita parannetaan, ja tämä turkisasetus olisi hyvä uuden hyvinvointilain pohjalta, mutta en kannata edelleenkään turkistarhauksen kieltämistä. Tämä hallitus ei sitä tule hallitusohjelmansa mukaan tekemään.

Edustaja Pelkoselle toteaisin, että olen tietoinen pääpiirteissään tästä huolesta. On erittäin tärkeää, että me kiinnitämme huomion myös lemmikkieläinten hyvinvointiin. Minusta tässä uudessa hyvinvointilaissa ensimmäistä kertaa kiinnitetään huomiota ei vain tuotantoeläinten vaan myöskin lemmikkieläinten valvontaan. Osaavien eläinlääkäripalvelujen saaminen kohtuuhintaan on yksi erittäin iso tekijä.

Edustaja Heinospelä kommentoisi susista sen verran, että olen laittanut lausunnoille juuri asetusluonnoksen vahinkoperusteisista poikkeusluvista susien metsästyksen, Riistakeskukselle korkeintaan 28 lupaa vuodessa, ja sillä olisi tavoitteena saada sudenmetsästystä käyntiin paremmin. Kannanhoidollista metsästystä valmistellaan.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Arvoisa puhemies! Täällä oli erittäin paljon puheenvuoroja, perustellusti, liittyen maatalouden tilanteeseen ja elintarvikemarkkinoiden tilanteeseen. Täällä kysymyksiä esitti muun muassa edustaja Simula. Taisivat muutkin perussuomalaiset edustajat esittää ja myös sosiaalidemokraatit hieman yllättäen esittivät kysymyksiä siitä, onko riittävästi toimenpiteitä budjetissa kriisin helpottamiseksi. Vastaan sekä sosiaalidemokraateille että perussuomalaisille: kyllä ja ei. Paljon on tehty, mutta asioita täytyy jatkossakin tehdä.

Haluan palauttaa edustajien mieliin sen asian, että tänä vuonna tulee 330 miljoonaa euroa huoltovarmuuspakettiin — ilmeisesti historian suurin maatalouden yksittäinen tukipaketti Suomessa. Ja kyllä se aika hyvin on kohdentunut kuitenkin. Ei voi sanoa, että se olisi kohdentunut täysin väärin, vaikka siinä puutteita onkin.

Kiinteistövero on poistettu tälle vuodelle. Edustaja Kiviranta nosti oikean epäkohdan esille. Selvitys on menossa VM:n ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa, että näiden elinkeinoveron piirissä olevien tilojen osalta voitaisiin myös tämä kiinteistöveron palautus toteuttaa.

Mutta kysymykseen, tuleeko uutta kustannuspakettia: itse maa- ja metsätalousministerinä olen sitä mieltä, että tarvittaisiin kohdennettu — ei kaikille tiloille tuleva vaan kohdennettu — tukipaketti niille tiloille, joilla sähkö- ja lannoitekustannukset ovat erityisesti nousseet, ja meillä on luonnosteltuna siihen malli olemassa.

Täytyy todeta kyllä edustaja Piritta Rantaselle, joka edustaa sosiaalidemokraatteja, pääministeripuoluetta: Te olette väärässä huoneessa kyselemässä näitä kysymyksiä. Kyselkää näitä kysymyksiä sosiaalidemokraattien ryhmähuoneessa, sillä minulla on valmius viedä uusia toimenpiteitä eteenpäin, jos sosiaalidemokraatit ja muutkin puolueet tähän ovat valmiita.

Kuitenkin pidän erittäin tärkeänä tuoda esille myös sen asian, että viljelijöiltä saan satoja palautteita, että nyt, Antti, ei tukipaketteja enää vaan markkinat toimimaan. Millään tukipaketilla näitä markkinavääristymiä ei kokonaan pystytä korjaamaan. [Toimi Kankaanniemen välihuuto]

Tältä osin myös näihin Kankaanniemen kysymyksiin, tähän toiseen kysymykseen. Tiedätte hyvin, edustaja Kankaanniemi, tämän eduskunnan yhtenä kokeneimmista edustajista, että tällä vaalikaudella ei enää ehdi tehdä mittavaa kilpailulain uudistusta. Mutta kysynkin, ovatko perussuomalaiset ja onko kokoomus isoilla gallupeilla johtavina oppositiopuolueina valmiita vaalien jälkeen uudistamaan kilpailulain kokonaan. Keskusta siihen on valmis.

Puhemies! Ihan lopuksi vastaan edustaja Pylvään hyvään kysymykseen siitä, mitä nuorelle voi sanoa siitä, kannattaako lähteä maataloustuottajaksi, viljelijäksi. Kyllä kannattaa ryhtyä. On vaikea tietää hienompaa ja upeampaa ammattia, jossa yhdistyy todella moni taito: tarvitaan sitä perinteistä maamiehen, maanaisen taitoa, [Puhemies koputtaa] omien peltojen osaamista, eläinten käsittelyä, mutta pitää olla talousjohtamista nykyään, henkilöstöjohtamista, ilmasto- ja monimuotoisuusasiat ovat voimakkaasti siinä työssä mukana, [Puhemies: No niin!] ja on, puhemies, mitä suurimmissa määrin maanpuolustustyötä pitää itsenäisen Suomen ruokahuollosta huolta. [Piritta Rantanen: Vastauspuheenvuoro ministerin puheeseen!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Rantanen, olkaa hyvä. — Mitään isompaa debattia ei aloiteta.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

12.34 **Piritta Rantanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa ministeri Kurvinen, demarina kysyin nimenomaan sitä, arvioitko, että nämä budjetin toimet voidaan täysimääräisesti hyödyntää tässä tilanteessa. Pystyvätkö tilat näihin investointeihin, kun tilanne on akuutti? Kysyin nimenomaan sitä, onko tähän akuuttiin tilanteeseen meillä tulossa jotakin vielä jatkossa. Ei muuta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten mennään varsinaisiin puheenvuoroihin. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

12.34 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Maatalouden tilanne ja viljelijöiden tilanne on erittäin haastava. Tällä hetkellä kannattavuus on kuopassa ja alkutuottajille jää tilipussiin suhteettoman vähän, jos mitään. Tässä tilanteessa olisi tehtävä kaikki, että ne yritykset, joiden on mahdollista ja joilla on potentiaalia jatkaa toimintaansa, eivät ajaudu konkurssiin, koska kun he ovat kerran lopettaneet työnsä, niin eivät he sitä uudelleen enää todennäköisesti aloita.

Kun me mietitään kotimaista ruoantuotantoa, on se sitten viljelyä tai lihavalmistusta, niin tärkeässä roolissa on puhtaus ja terveys. Suomalaiset elintarvikkeet ovat antibioottivapaita, ja tätä tulisi myös korostaa jatkossa, kun painotetaan myöskin sitä, miten kilpailutuksissa ruokaa hankitaan erilaisille julkisille järjestäjille, esimerkiksi kouluille, päiväkodeille, vanhusten yksiköihin. Samoin tätä pitäisi huomioida lainsäädännöllisestikin kustannusten osalta, niin että sille annetaan arvo sinällensä, koska antibioottivapaa ruoka parantaa myöskin meidän kansanterveydellistä asemaamme ja lisää meidän vastustuskykyämme infektioille.

Haluaisin vielä näistä ilmastoasioista nostaa esille: Viljelijät ovat kokeneet, että heille on tullut paljon rajoitteita, samoin ylipäättänsä maataloustuottajille vaatimuksia, mutta heitä ei ole tultu riittävästi vastaan niissä toimissa, ja kustannukset ovat erilaisten uusien vaatimusten osalta kasvaneet kohtuuttomasti. Otan tässä esimerkkinä myös tämmöisen, minä täällä edustaja Elo toi, tämän kipsin, jolla suojellaan vesistöjä, ettei sinne valu lannoitteita: tässä on paljon tietämättömyyttä myöskin viljelijöillä, esimerkiksi siitä, että tätä on ylipäättänsä saatavilla. Sitä pitäisi tarjota ja tehdä sitä helpommaksi viljelijöille saavuttaa.

Otan myös esille nämä petoeläinten haitat. Niihinkin pitäisi aktiivisemmin puuttua, on sitten kyse valkoposkikihanhista tai susista.

Sitten vielä viimeisenä tässä eläinlääkäreiden saatavuus. On ihan ensiarvoisen tärkeää, että meillä on kunnallisia eläinlääkäreitä sekä tänne maatalouden tarpeisiin että myöskin kotieläinten tarpeisiin. Tällä hetkellä heillä on kohtuuttomat päivystysvaatimukset, ja sen takia sieltä karkaa eläinlääkäreitä [Puhemies koputtaa] muihin tehtäviin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

12.37 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Ensin myös kiitosta ministeri Kurviselle, jaostolle ja maa- ja metsätalousvaliokunnan koko jäsenistölle. Ollaan myös tehty paljon hyvää yhteistyötä, ja siinä on kyllä kiitoksen paikka. Mutta paljon on ongelmia.

Suomen maatalous on vakavassa kriisissä, niin kuin on todettu monen suulla, kasvavien energiakustannusten ja rehujen ja lannoitteiden hinnannousun myötä. Kiteytettynä ongelman ydin on se, että tuottajien kustannukset ovat liian suuret tuotteista saatua hintaa nähden. Tuottajille maksettavat hinnat määräytyvät pitkälti tuottajien, elintarviketeollisuuden

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

ja kaupan keskinäisten neuvottelujen tuloksena. Tähän saakka tuottajat ovat olleet heikoilla neuvotteluissa.

Tilat tarvitsevat kaiken avun. Panoksena on suomalaisen maataloustuotannon tulevaisuus. Kustannuskriisi on johtanut siihen pisteeseen, että maataloustuottajat eivät kestä enää yhtään kulujen nousua, muuten alkaa tiloja kaatua entistä tiheämmin. Suomessa oli vielä vuonna 2010 lähes 60 000 tilaa ja vuonna 2021 enää alle 45 000. Maa- ja metsätalousministeriön budjetti ei riitä vastaamaan tapahtuneeseen muutokseen riittävällä voimalla.

Hallituksessa on toki mietitty keinoja maatalouden kustannuskriisin helpottamiseksi. Tukeakin on tullut, siitä kiitos, mutta erittäin suuri osa on mennyt muuhun kuin viljelijän taskuun suoraan, mihin olisi ollut tarve.

Hyvä, että ongelmat on kuitenkin tunnustettu ja tunnistettu, mutta tilanne on nyt niin hälyttävä, ettei hallituksella ole aikaa vitkastella yhtään. Suomalaisen maatalouden tukeminen ei saa kaatua hallituksen sisäiseen riitelystä. Millaisia keinoja hallitus on valmis käyttämään tuottajahintojen nostamiseksi? Onko hallitus varautunut puuttumaan tarvittaessa tuottajahintoihin esimerkiksi markkinalainsäädännön kautta? Näitä on jo tänään täällä kysytty. Ja onko mitään mahdollisuutta vaikuttaa siihen epäkohtaan, että tänne tuodaan elintarvikkeita, jotka on tuotettu epäeettisesti? Ei ole ympäristöä ajateltu eikä eläinten hyvinvointia, ja silti suomalaiset tuottajat ovat samoilla markkinoilla, ja siinä on suuri ristiriita.

Arvoisa puhemies! Suomen metsäteollisuuden tulevaisuuden kannalta käsillä ovat kriittiset ajat. Euroopan unionin metsästrategia ja siihen liittyvät tulkintakysymykset ovat aivan olennaisia maamme metsäteollisuuden näkymille. Euroopan parlamentti äänesti, ettei metsästä saatava biomassa, eli puut, kannot, oksat, olisi enää kelvollista saamaan uusiutuvan energian tukea. Käytännön seurauksista on käyty väantöä suomalaismeppejen keskuudessa. Hallituksessa vaikuttaisi olevan jatkuvaa eripuraa metsäkysymyksiin liittyen. Eikö tässä asiassa voitaisi viimeinkin ottaa järki käteen ja yhtenä rintamana ajaa Suomen etua eli puun monipuolisen käytön sallimista, mitä perussuomalaiset kannattavat?

Muistutan vielä, että maassamme metsien käyttö ja hoito on varsin vastuullista toimintaa ja on metsäteollisuudenkin etu, että uutta puuta kasvaa jatkuvasti. Yleisesti ottaen maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan kannalta EU-kysymykset ovat aivan kriittisiä. Suomen on ryhdistädyttävä oman maa- ja metsätaloussektorin edunvalvonnassa Brysselissä. Ei meidän pidä kaikkea niellä, mitä sieltä sanellaan.

Puhutaan jo miljardien hintalapusta Suomelle tulevissa ympäristö-, ilmasto- ja hiilinielueluvoitteissa. Tämä on asia, jota ei missään nimessä tule hyväksyä. Me olemme maa, jossa vihreää siirtymää on harjoitettu mallikkaasti jo vuosia, ja olemme kärkimaita. Kiristykset entisestään aiheuttaisivat maa- ja metsätalouden kohdalla täysin eriarvoisen tilanteen muihin maihin nähden.

Sitten meidän ruokaviennistä: se on vielä melko lapsenkengissä, ja siinä on paljon kehitettävää.

Eläinten hyvinvointilaki on nyt vihdoinkin ja viimein tullut maa- ja metsätalousvaliokuntaan, ja me olemme asiantuntijakuulemisia jo tehneet hyvin paljon, ollaan aika loppusuoralla siinä. Se on hyvä, että ministeri otti esiin tämän eläinlääkärien palveluiden saatavuuden yhdenvertaisuuden. Se on erittäin tärkeää sekä tuotanto-, lemmikki- että luonnoneläimille, kaikille. Ja eläinten hyvinvointilaista toivottavasti tulee nyt paljon parempi kuin edellinen. Edellinen on jo yli 25 vuotta vanha, ja se on liian vanhanaikainen. Meidän kansalaisemme haluavat parempaa eläinten hyvinvointia. [Puhemies koputtaa]

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Ja sitten vielä tämä turve.

Elikkä, ministeri, [Puhemies: Kiitoksia!] vielä riittää näitä töitä loppuvuodeksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen, Mikko poissa. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

12.43 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus aivan oikein nytten sijoittaa ja panostaa muun muassa ruokaturvan, huoltovarmuuden ja puhtaan veden saatavuuteen. Kun olen omassa kotimaakunnassani Pohjois-Pohjanmaalla kiertänyt maatalousyrittäjien luona, pääviesti siellä on ollut juuri se, mikä tässä salissakin on nyt todettu, että maatalouden kannattavuutta pitää parantaa. Motivaatiota, työhaluja, tuottajilla on, mutta siihen pitää olla realistiset mahdollisuudet. Meillä on paljon hyvinvoivia tiloja, mutta liian moni painii kannattavuusongelmien kanssa.

Täytyy iloita niistä asioista, jotka meillä on hyvin. Suomalainen ruoka on tutkitusti maailman parasta, monilla eri mittareilla todetusti maailman laadukkainta. Meillä maataloustuottajat ovat tehneet ja tekevät joka päivä todella hyvää työtä — kiitos siitä heille.

Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että liian kauan maatalouden ja maaseudun asioiden puolustaminen on ollut käytännössä vain yhden puolueen harteilla meillä Suomessa. On hienoa, jos tämä asian merkitys käytännössä ymmärretään ja näytetään myös laajemmin meillä Suomessa, koska tähän työhön tarvitaan kaikkia. Pidän erittäin hyvänä, että nyt koronan myötä ja tämän Venäjän Ukrainassa aloittaman sodan myötä monet suomalaiset ovat heränneet siihen, miten tärkeä suomalainen ruokatuotanto on ja että meidän on pidettävä ruokaomavaraisuus kunnossa, emme voi jättäytyä ulkomaiden varaan. Erityisen tärkeää Suomelle on tässä myös se, että meidän täytyy EU-pöydissä toimia niin, että EU:ssakin ymmärretään huoltovarmuuden merkitys, jottei käy sillä tavalla kuin nyt tämän energian kanssa on käynyt. Olemme todella pahassa pulassa, jos ruokatuotanto EU-alueelta siirtyy muualle.

Arvoisa puhemies! Meillä kotimaassa ehdottomasti tarvitaan lakimuutoksia siihen, että tuottaja saa korvauksen työstään. Ei kukaan viljelijä halua elää tuilla, vaan kaikkein mieluisinta on elää sillä omalla työllä, ja aivan oikein ministeri Kurvinen on jo nyt laittanutkin selvitykseen muun muassa tämän kustannusindeksin. Se on hyvä asia, ja toivotaan, että se saadaan. Myöskin elintarvikemarkkinalakia ollaan jo uudistamassa. Tätä työtä täytyy jatkaa, ja on hienoa, jos siihen saadaan kaikki eduskuntapuolueet tiiviisti mukaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

12.46 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri! Nyt käymme läpi maa- ja metsätalouden budjettia ja sitä, mihinkä rahaa menee ja mihinkä sitä laitetaan. Minun on pakko kysyä ministeriltä: minnekä lehmät ovat oikein hävinneet? Jos miettii, niin kotona, missä olen lapsenakin asunut, aina kun lähdettiin käymään isommassa kaupungissa Kuopiossa, ajettiin autolla sinne, niin aika monta lehmää ja lehmätilaa sattui siihen matkan varteen. Nyt kun saman reitin sitten kulkee, niin eipä siellä juurikaan lehmiä näy, eli se kertoo kyllä paljon siitä, mihinkä ollaan menossa ruoantuotannossa, ja kyllä siitä oikeasti on oltava huolissaan. Lehmät ovat kadonneet, ja se on oikeasti iso asia, ja se kyllä kertoo muustakin ruoantuotannosta. Ihan samalla tavalla moni muu asia on mennyt heikompaan

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

suuntaan, ja se on kyllä harmillista. Meidän pitää kuitenkin olla varmoja, että me saadaan huoltovarmuus ja meillä ruokaa riittää ja kotimainen ruoka on aina puhdasta. Meillä on puitteet tehdä puhdasta ruokaa verrattuna moniin Euroopan maihin, ja tämä pitää turvata.

Sitten nämä maatilayrittäjät: Kyllä he ovat oikeasti harmissaan ja ihmeissään tässä tilanteessa. Polttoaineet maksavat valtavasti, lannoitteet maksavat valtavasti, kulut ovat valtavia, tulot eivät välttämättä niinkään. Tulot ovat hyvin satunnaisia, ja tuntuu jo, että monia heitä oikeasti masentaa, ja kovasti ikävälle tuntuu tämä, että ei taata heille tulevaisuuden turvaa. Ei ole enää semmoista varmuutta, että maataloudella pärjää. Ennen kyllä tosiaan pärjäsi, pienetkin tilat pärjäsivät, ne pienetkin lehmätilat pärjäsivät jotenkuten ja ihan hyvästikin oikeastaan, vielä 80-lukua kun ajatellaan. Kyllähän EU oli se, mikä vähän sotki sitä asiaa, ja sen takia EU-vaikuttaminen on hirveän tärkeitä. Suomalainenhan on luonnoltaan vähän semmoinen, että ei hirveästi puhele tuolla maailmalla, mutta kun katsoo EU-pöytiin, niin siellä keskieurooppalaiset kyllä aika paljon tällaisia keskusteluja käyvät muuallakin kuin siellä virallisissa pöydissä, ja ne vaikuttavat siellä hyvin paljon siihen, mitenkä asiat menevät eteenpäin.

Perussuomalaisilla on ollut tosi hyviä ratkaisuja. Minä toivon, että ministeri tutustuu näihin. Me ollaan julkaistu tällainen ohjelma, missä on sata erilaista keinoa. Ne ovat todellakin päteviä keinoja, ja ne pitäisi ihan toteuttaa. Siellä on muun muassa otettu kantaa tähän EU-sääntelyyn niin, että tähän pitää ottautua eikä tosiaan aina kaikkeen sanoa, että kyllä, kyllä, kyllä, tehdään näin. Pitää vähän sanoa vastaan ja ottaa huomioon nämä Suomen erityisolosuhteet.

Sitten meillä on tämä turveasia. Minkä ihmeen takia tällaisesta edes väitellään? Se on ihan tosi tärkeä asia, niin että se pitää nyt laittaa ihan ensisijaisesti kuntoon, että turvetta saadaan energiaksi, ja turvetta tarvitaan myös eläinpuolella kuivikkeena ja muuten ja kasvualustana. Kohta ei saada suomalaisia kurkkuja ja tomaatteja.

Ja moneen muuhun asiaan on siellä otettu kantaa.

Olemme muun muassa nostaneet esille maaseuturakentamista, että minkä ihmeen takia monestikin ollaan niin hirveän tarkkoja. Kyllä siihen rakentamiseenkin täytyy puuttua, niin että ei ole ihan niin semmoista nöpönuukaa, jos asuu maaseudulla, että mitä siellä rakennetaan. Jotenkin niihinkin täytyisi puuttua.

On tietysti hyvä, että siellä otimme kantaa myös siihen, että loma-asuntoja voitaisiin [Puhemies koputtaa] muuttaa vakiasutukseksi. Muun muassa Kuopiossa olemme tätä jo suunnittelemassakin.

Toivon, että ministeri ottaa tosissaan tämän EU-vaikuttamisen myös jatkossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Könttä poissa. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

12.49 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Turkistarhauksen osalta vastaan ministerille, että hallitusohjelmassa ja hallitusneuvotteluissa nimenomaan ei sovittu mitään turkistarhauksesta, mutta se, mistä sovittiin, oli kestävä ruoan edistäminen, ja siksi kysynkin: missä viipty ilmastoruokaohjelma, joka on hallitusohjelmaan kirjattu? Maailma muuttuu, ja nykyään sekä kansalaiset että tiedeyhteisö haluavat nähdä poliittisten päättäjien kantavan vastuuta ja edistävän aidosti kestävä ruokajärjestelmää.

No, mitä tämä kestävä ruoka tarkoittaa? Se tarkoittaa käytännössä ja yksinkertaisesti sanottuna kasvipohjaisen ruoantuotannon edistämistä ja kasvipohjaisen ruoan kulutukseen

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

siirtymistä. Tuoreessa kyselytutkimuksessaakin selviää, että EU:ssa nykyään suuri osa ihmisistä, 48 prosenttia, kertoo nimenomaan toivovansa sekä EU:lta että oman maansa hallitukselta toimia eläinperäisten tuotteiden kulutuksen vähentämiseksi — eli nimenomaan vähentämiseksi. Poliitiikan tasolla on tietenkin paljon tehtävää, jotta tämä muutos olisi nopeampi, ja mielestäni tätä konkretisoi se esimerkki, että ilmastoruokaohjelman kanssa on nyt tällä tavalla jarruteltu, vaikka siitä nimenomaan on hallitusneuvotteluissa sovittu.

Hallitusneuvotteluissa, kuten tiedätte, on eri puolueille tärkeitä asioita, ja hallitusohjelman hyväksyminen perustuu siihen, että ei jätetä tietoisesti toteutuksesta pois niitä asioita, jotka ovat muille puolueille tärkeitä. Samaan aikaan on kuitenkin niin, että tämä muutos, ruokasiirtymä, on vääjäämätön ja kasvisruoka etenee jarrutteluista huolimatta. Mutta on kuitenkin aiheellista silti peräänkuuluttaa tätä asiaa ja kysyä, missä se ilmastoruokaohjelma viipty ja miten me ylipäättänsä saataisiin maa- ja metsätalousministeriö aidosti edistämään kasvipohjaista ruokaa.

Yksi konkreettinen esitys, jota on ehdotettu, on se, että me tarvitsemme julkisen investointipaketin kasvipohjaisten elintarvikkeiden arvoketjun edistämiseen. Tällainen on Tanskassa, ja tällainen pitäisi saada myös Suomeen, ja kiinnostaisi kuulla, miten ministeri suhtautuu tähän. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

12.52 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tästä edustaja Kivelän puheesta on helppo jatkaa. Isossa kuvassa maatalouden kriisihän on todellinen, monien tilojen kannalta tilanne on tällä hetkellä suorastaan järkyttävä. Fossiilinen energia ja sen hinnannousu — tuontirehun ja lannoitteitten hinta on noussut valtavasti, [Petri Huru: Kiitos vihreän siirtymän!] ja se on jo ajanut paljon tiloja ahdinkoon. Kaikilla ei kuitenkaan mene huonosti, ja tämäkin on syytä ottaa huomioon. Erityisesti luomutilat ja moni kasvitila ei ole näistä kärsinyt, koska siellä ei olla niin riippuvaisia näistä tuontirehuista tai lannoitteista, ja sitä kautta he ovat tässäkin kriisissä pärjänneet hieman paremmin.

Suomi voisikin tavoitella uusista kasvipöytäruoista uutta menestystarinaa meidän maataloudellemme. Olen jutellut kasviproteiini-alan yrittäjien ja tutkijoiden kanssa, ja he ovat itse asiassa todella innostuneita tästä ruokamurroksesta. He ovat valmiita toimimaan ja näkevät alan tulevaisuuden valoisana. Esimerkiksi juuri Tanskassa on tehty merkittäviä politiikkatoimia lähtien yli 100 miljoonan investointipaketista tämän alan hyväksi. Suomessa tämän alan potentiaalia ei kuitenkaan ole vielä tunnistettu eikä siihen olla panostettu.

Olemme edustaja Elon kanssa koonneet tällaisen kymmenen keinon paketin näiden yrittäjien kanssa käydyn vuoropuhelun perusteella, kymmenen politiikkatoimea, joilla kotimaista kasvipöytäruokaa voisi politiikan keinoilla edistää. Tätä kautta me saataisiin omavaraisuutta parannettua, lisättyä, monipuolistettua suomalaista maataloutta, joka on huoltovarmuuden näkökulmasta hyvä, ja toivottavasti myös vähän terveellistettyä suomalaisten ruokavalioita, sillä me tiedetään, että suomalaiset syövät lihaa moninkertaisesti terveyssuosituksiin verrattuna.

Kuten tuossa edustaja Kivelä kyseli tämän ilmastoruokaohjelman perään, olisin myös kysellyt sitä, saammeko sen pian nähtäväksi ja käsittelyyn ja hyväksyttäväksi. Olisi todellakin syytä saada liikkeelle niitä toimenpiteitä, mitkä parantavat sekä ympäristön että ilmaston tilaa ja myös ihmisten terveyttä. Moni haluaa syödä kestävästi, ja moni suomalai-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

nen haluaa pienentää hiilijalanjälkeä ruokavalion kautta. Kasvipohjainen planetaarinen ruokavalio on näistä kaikista paras. Kaikkien ei tarvitse ryhtyä vegaaniksi, mutta aika monen olisi syytä vähentää lihan syöntiä. Kuitenkin julkiset hankinnat ja julkiset tuet yleensä tukevat nimenomaan eläinperäistä kulutusta, esimerkiksi tämä koulumaitotuki sellaisena esimerkkinä. Toivoisin, [Puhemies koputtaa] että näkisimme myös kasviproteiinien mahdollisuuden ja alkaisimme panostamaan niihin isosti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kankaanniemi, olkaa hyvä.

12.55 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Tuntuu aika oudolta se, että me olemme tässä tilanteessa Suomessa, että meillä maatalous on syvässä kriisissä, eivät toki kaikki tilat, niin kuin täällä todettiin, mutta valtavan iso määrä kuitenkin, ja jopa niin isossa kriisissä, että ihan vakavasti voidaan puhua ruokakriisin uhasta. Sitä, miksi tällaiseen tilanteeseen on tultu, meidän on syytä jokaisen vakavasti pohtia.

Kerroin tässä taannoin tältä paikalta niistä ajoista, jolloin maataloustuloratkaisut tehtiin kolmikannassa tai oikeastaan kaksikannassa, valtio ja tuottajat. Saatiin aikaan aina sellainen tulos, joka varmisti kuitenkin maatalouden tulon riittäväksi niin, että tuotanto jatkui. Se leipä ei ollut tietysti leveää silloinkaan, mutta kuitenkin ei ollut sellaista uhkaa kuin esimerkiksi tällä hetkellä on, että moni viljelijä pohtii, miten keväällä voi kylvönsä tehdä, kannattaako tehdä ja mitkä toisaalta ovat ne taloudelliset ja tuotannolliset edellytykset, jotka pitää olla, että voi kylvöt tehdä ja tuotantoa jatkaa.

Me olemme siis kriisissä, maatalouden ja sitä kautta maaseudun kriisissä, tilojen kriisissä, ja uhkana on, että olemme ruokakriisissä eli ajaudumme tuontiruoan varaan. Kuten täällä joku totesi, tosiasia on, että me olemme ikään kuin saari ja meillä on epävarman turvallisuustilanteen omaava Itämeri ja nuo lahdet tuossa ympärillämme ja itäraja käytännössä suljettu, eli me olemme todellakin vakavasti muuttuneessa tilanteessa, ja tämän pitää herättää meidät ajattelemaan sitä, miten turvaamme oman kansan elintarvikehuollon nyt ja tulevaisuudessa.

Kansakunta, jolla ei ole omavaraista ruokahuoltoa ainakaan tärkeimmissä tuotteissa, ei ole todellisuudessa itsenäinen. Se on äärimmäisen haavoittuvainen. Energia on toinen vastaava, ja ne ovat myös käsi kädessä, koska ruokatuotanto tarvitsee energiaa, ja energian tulee olla riittävää ja hinnaltaan sellaista, että se mahdollistaa tuotannon myös maatalouden osalta niin kuin kaiken muunkin osalta.

Arvoisa puhemies! Kun tätä budjettia valmisteltiin maa- ja metsätalousministeriön osalta tuolla maatalousjaostossa, näitä kysymyksiä pohdittiin, ja kyllä se hiljaiseksi veti ja asiantuntijoitakin pohditutti, kun kyselimme tietoja ja näkemyksiä tästä budjetista. Oma käsitykseni on, että tämä budjetti ei kyllä turvaa, ei anna sitä luottamusta, jota viljelijät ja maaseutu tänä päivänä tarvitsevat katsoessaan kevääseen ja siitä eteenpäin. Eli kriisissä ollaan, ja se vaatii kriisiin ratkaisuja.

Arvoisa puhemies! Ministeri Kurvinen on hienosti hoitanut monia asioita. Hän kysyi äsken, ovatko perussuomalaiset valmiit kilpailulainsäädännön uudistuksiin. Tietenkään mitään avointa valtakirjaa emme ole valmiita antamaan mistään asiasta, mutta jos saamme sellaisen mallin, joka turvaa maataloustuottajien, alkutuottajien riittävän kohtuullisen osuuden lopputuloksesta, niin emme usko, että voisimme sitä vastustaa. Näin varmasti ollaan aika lähellä keskustan perinteistä linjaa.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Nyt tietysti, kun meillä on valtava vihreän siirtymän vyörytys päällä, kaikki tällaiset järkevät esitykset tahtovat olla alisteisia vihreälle siirtymälle, ja valitettavasti hallituskin on sille antautunut niin, että ei ole ajanut läpi tätä kilpailulainsäädännön elintarvikemarkkina-lain riittävää muutosta. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Toivon, että näillä eväillä tästä vakavasta asiasta päästään eteenpäin, ja voimia ministerille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

13.01 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Tälläkin hallituskaudella on ollut havaittavissa ongelmia maa- ja metsätalousministeriön sekä ympäristöministeriön välillä. Vaikuttaa, ettei ympäristöministeriössä osata ottaa huomioon maa- ja metsätalouden tai ylipäänsä maaseudun toimintaedellytyksiä. Siinä, missä maalaisjärkeä ja ymmärrystä löytyy maataloustuottajia tai vaikka metsänomistajia sekä metsästystä kohtaan maa- ja metsätalousministeriöstä, ympäristöministeriössä mennään puhtaasti aivan toisenlaiset arvot edellä. Tällaisella on seurauksensa. Pahimmassa tapauksessa ihminen ikään kuin suojellaan ulos luonnosta ja tapetaan esimerkiksi metsäteollisuus Suomesta museoimalla suomalaiset metsät. Silloin ne puut kaadetaan jossain muualla — jossain, missä metsänhoito ei ole samalla tasolla kuin se on Suomessa.

Hyvä ministeri Kurvinen, näkisitkö perussuomalaisten esityksen mukaisesti, että olisi tarpeen vähintäänkin selvittää maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön yhdistämistä luonnonvaraministeriöksi?

Arvoisa puhemies! Kysyisin myös: joko, ministeri, olette tutustunut meidän perussuomalaisten uuteen maaseutupoliittiseen ohjelmaan? Joululomalla teillä on toivottavasti siihen aikaa, mikäli ette vielä ole. Ohjelmassa on sata toimenpidettä maaseudun hyväksi. Luulenpa, että merkittävä osa maistuisi myös teille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

13.02 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille hyvästä esittelystä ja rohkaisevista sanoista. Maatalouden tilanne on todella vakava, sen me kaikki tiedämme, ja kysymys on suomalaisen ruoantuotannon tulevaisuudesta aikana, jolloin Euroopassa riehuu sota. Emme tiedä, mikä tilanne on vuoden kuluttua, mutta ei kai siinä enustajan lahjoja tarvita, kun sanotaan, että tämän vuosikymmenen tilanne on vaikea ihan varmasti tämän sodan takia, koska näkemykseni mukaan Venäjän halu johonkin rauhanratkaisuun on kovin huono. Toivon sitä olevan vaikka ensi viikolla, mutta siihen en tällä hetkellä usko. Se vie koko tämän maatalouden tilanteen energiakriisin kautta hyvin vaikeaan tilanteeseen, todella vaikeaan tilanteeseen. Päälle tulevat sitten tämän suomalaisen kilpailutilanteen takia, markkinatilanteen takia, viljelijät tilanteessa, jossa 2—3 tilaa per vuorokausi menee nurin tai lopettaa toimintansa hallitusti. Jokainen me tiedämme sen, että niin ei voi jatkua.

Se, mitä ministeri totesi kilpailulainsäädännön uudistamisesta tämän osalta, on erittäin tervetullut teko. Se pitää saada, totta kai, liikkeelle ensi tilassa. Ymmärrän, että tällä vaalikaudella sitä ei kerkeä tekemään, mutta maatalouden kannattavuus pitää palauttaa. Kansakunta, joka ei itse pysty omia ruokatarpeitaan tuottamaan, on kauheassa tilanteessa. Siinä-hän, jos meillä raaka-aineen tuotanto loppuu, meillä menevät koko ruoan jalostusketjut nu-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

rin, ja se tarkoittaa yli 300 000:ta työtöntä lisää, ja siihen tällä maalla ei ole varaa, ei varmasti ole varaa. Maassa, jossa on maailman puhtain maaperä, maailman puhtain ilma ja maailman puhtaimmat vedet, pidetään siitä huolimatta maataloutta niin kuin toisarvoisena ammattikuntana. Se on äärimmäisen häpeällistä. Maatalous on se toimiala, joka pitää tämän maan elossa, ei se sen enempää ole eikä sen vähempää.

Mitä tulee vihreään siirtymään, mikä tässä puheenvuoroissa on mainittu, niin tämä vihreä siirtymä lähtee siitä, että me rauhoitetaan luonto ja mitään ei saisi tehdä. Kun kuuntelin nyt eilisiä puheenvuoroja Euroopan unionin suunnalta, mitä uusia virtauksia on tulossa, tai Montrealin kokouksesta, niin kaikkien niiden syvin ydinhän on, että suojellaan, lopetetaan taloustoiminta, kielletään, lopetetaan. Se 30 prosenttia taas lisää suojelualueita, ja sehän tarkoittaa, arvoisat vihreät, että tässä maassa loppuvat sekä metsäteollisuus että maatalous. [Jenna Simula: Vihreitä ei haittaa!] Vihreä siirtymä on hirveä siirtymä. [Välihuuto vihreiden ryhmästä] — Niin, hyvähän se on sanoa sieltä, kun ei itse tarvitse maata viljellä ja päivittäinen tulo on varma, ja kohtalainen tulo onkin. Mutta aina käynte toisen elinkeinon kimppuun ihan häpeilemättä, eikä yhtään satu sydämeen, kun tiedätte, että viljelijät voivat huonosti.

Samoin edustaja Pitko täällä yritti tyrkyttää omaa ruokakulttuuriaan muille. Kyllä Suomessa täytyy valkuaistuotannon toimia niin että me tuotamme karjatalouden kautta sekä maitoa että lihaa, joilla pystymme lapsemme ruokkimaan. Pelkällä vegaaniruokavaliolla siitä ei tule mitään, sen me tiedämme. En pidä sitä kovin hyvänä, että täällä annetaan ohjeita, miten ihmisten tulee elää. No, se vihreille kyllä on sopinut aina tähän saakka, kun toiset ovat aina eläneet väärin ja toiset elävät oikein. [Hanna Holopainen pyytää vastauspuheenvuoroa] Mutta en ota siihen enempää kantaa, totean vain, että näin ei voi jatkua.

Tämä jatkuva suojeluvimma, mitä ajetaan muun muassa näiden vihreän siirtymän välineiden kautta, päästökaupan ja sitten LULUCF:n ja minkä tahansa kautta, mikä nyt sattuu milloinkin kohdalle, ja kaikki ne tiedot, mitä te päästöistä päästätte tänne kertomaan, tuotte Euroopasta meille tai kerrotte meille, eivät perustu totuuteen. Minkä takia te ette ilmasto-politiikassa oikaise niitä vääriä päästölukuja? Siellä on 15 miljoonan tonnin ylimääräinen päästö tai liian pienet nielut. Miksi te ette niitä ensimmäisenä ole oikaisemassa? Sehän se on tämä meidän murheemme suurin ydin, koska jos me ne oikaisemme, niin silloin metsätalous voi erittäin hyvin. Maatalouden kannalta metsätalous on erittäin tärkeä, varmaan tärkein sivutulolähde maatiloilla. Joillekin tiloille metsätalouden puhdas tuotto edustaa puolta, jopa yli puolta tilan kokonaistulomäärästä.

Sitten kun katselen näitä suunnitelmia, joiden mukaan pitää ennallistaa taikka joiden mukaan pitää tätä monimuotoisuutta hoitaa, niin sekin tarkoittaa uusia suojelualueita 30 prosenttiin asti. Siis haluatteko te oikeasti ja todella, että tästä maasta loppuu metsäteollisuus? Se tarkoittaa jokaisen meistä eläketurvan heikkenemistä, rajua heikkenemistä, ruoan valtavaa hinnan nousemista, se tarkoittaa konkurssseja, se tarkoittaa sitä, että kun maatilat kaatuvat, niin se johtaa siihen, että meidän ruokahuolto menee erittäin vaikeasti toisten, ulkomailla olevien toimijoiden varaan. Ja voitte olla varmoja siinä tilanteessa, että hinnat nousevat aivan älyttömiin, ja silloin meille tuodaan kolmannen tai neljännen luokan elintarvikkeita. Ne parhaat tietenkin syödään siellä, missä ne tuotetaan, ja meille jää se ylijäämävarasto, mikä ei varmaan laadultaan ole parasta mahdollista. Tätä alkää, mikään Suomen puolue tai joka eduskunnassa istuu, havitelko. Toivon, että tähän löytyy järki, mutta tällä vihreällä kortilla ja vihreällä siirtymällä ratsastamisen pitää loppua. [Puhemies koputtaa] Ei näin voi jatkua.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri aikataulujen mukaan. Nyt muutama minuutti vastauspuheenvuoroja, ja sen jälkeen voitte poistua.

13.08 Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen: Arvoisa herra puhemies! Kiitän todella laadukkaasta keskustelusta jo tässä vaiheessa, ja kiitän myös niistä ystävällisistä sanoista, mitä olette täällä salissa sanoneet siitä, että vaikka ei olla kaikesta samaa mieltä, asioista eikä varmaan hallituksen suoriutuvuustakaan olla aina samaa mieltä, silti täällä on tällainen hyvä, rakentava henki. Toivon, että tämä menee myös suomalaisille ruoka- ja metsäammattilaisille ja kaikille, jotka vaikkapa eläinten kanssa muutenkin työskentelevät, eläinlääkäreille ja eläintenhoitajille, miten paljon me arvostamme luonnonvara-aloja.

Täällä tuli useampi kysymys tästä ilmastoruokaohjelmasta, joka on kasvanut sitten jottenkin poliittisessa keskustelussa ja mediassa aivan valtaviin mittasuhteisiin mielestäni. Ja voin nyt kertoa ihan uutisarvoista asiaa, että juuri tällä hetkellä odotan hallituskumppaneitten edustajilta, erityisavustajilta, kuittausta, että tätä ilmastoruokaohjelmaa voidaan viedä eteenpäin. Ja täytyy vastata vihreiden kansanedustajien puheenvuoroihin, ja taisi olla, että vasemmistollekin, että kyllä maa- ja metsätalousministeriö tosissaan edistää enemmän kasvisproteiinipohjaista ja kasvisruokaista syömistä, ja olen samaa mieltä siitä, että meidän pitää syödä kalaa ja kasviksia enemmän monistakin syistä.

No sitten täällä kysyttiin, että olenko perehtynyt perussuomalaisten sadan toimenpiteen ohjelmaan. Olen perehtynyt siihen, ja se on minusta hyvä ja monella tavalla hyvän yhteistyön pohjana oleva paperi. Toki on sanottava myös suoraan, että monet niistä toimenpiteistä ovat hyvin yleisellä tasolla. Emme me ole antaneet EU:lle kaikessa periksi, emme todellakaan, ja väännämme joka ikisessä Agrifish-neuvostossa, missä mukana olen, ja paljon siellä on konditionaalia ja yleisellä tasolla olevaa tavaraa. Eivät ne nyt niin konkreettisia kaikki ole. Toki on hyviäkin esityksiä, ja varmasti hyvä pohja moneen työstämiseen.

Ihan loppuun sitten totean, arvoisa puhemies, edustaja Reijoselle, kun hän sanoi, että minne lehmät ovat kadonneet: Eivät ole kadonneet kyllä Suomesta lehmät, onneksi. Itsekin pääsin kesällä muun muassa Jalasjärvellä vähän rouvia patistamaan, niin sanotusti, lypsylle sinne robotille. Suomi on erittäin omavarainen maidossa, ja meillä on vahvoja lypsykarjatiloja.

Puhemies! Sen totean loppuun, että vaikka vaikeudet ovat kovia alkutuotannossa ja tällä hetkellä tuntuu, että on vain pimeyttä, vähän niin kuin vuodenaikakin, tiloilla ja jaksaminen on kortilla, on paljon myös menestystarinoita. Tänäkin aamuna sain tavata maaseutunuoria, nuorten tuottajien edustajia. Heillä on todella paljon tulevaisuudenuskoa. Suomessa on aivan varmasti jatkossakin maataloutta, ja me tarvitaan kotimaista ruokaa.

Omalta osaltani oikein hyvää joulua kaikille ja kaikilta osin parempaa vaalivuotta 2023 kaikille. [Eduskunnasta: Kiitos samoin!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Mennään sitten keskustelussa eteenpäin. — Edustaja Pirttilahti poissa, edustaja Kilpi poissa. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

13.11 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Ruoantuotanto aiheuttaa maailmanlaajuisesti noin neljänneksen kasvihuonekaasuista, ja erityisen kuormittavaa ympäristölle on eläinperäinen ruoantuotanto.

Edustaja Hoskoselle totean, että vihreässä siirtymässä on kyse siitä, että tämä planeetta pidetään elinkelpoisena, [Petri Huru: Suomiko sen yksin tekee?] ja en usko, että vastak-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

kainasettelu tai toisen puolueen kantojen vääristely vie lainkaan asioita eteenpäin tässä salissa tai muutenkaan.

Kotimaista ruokajärjestelmäämme kannattaa kehittää niin, että se on osa ilmastokriisin ja luontokadon ratkaisua. Satsaamalla kasvipohjaiseen ruokaan me voimme edistää niin omavaraisuutta, vientiä kuin kansanterveyttäkin. Meillä on hyvät edellytykset sille, että kasvipohjainen ruoka voi olla seuraava suomalainen menestystarina.

Kuten täällä edustajat Kivelä ja Pitko jo viittasivatkin, niin itsekkin haluan nostaa tämän Tanskan esimerkin. Siellä kasvipohjaisten ruokien arvoketjujen kehittämiseen on satsattu tämän vuosikymmenen aikana jo 168 miljoonan euron kehittämisrahastolla. Myös Suomessa kannattaa laittaa kasvipohjaisten elintarvikkeiden osalta tuotantoketjut ja arvoketjut kuntoon. On tärkeätä, että me pystytään Suomessa tuottamaan kasvipohjaisia elintarvikkeita kotimaisista raaka-aineista. Tähän tarvitaan investointipaketti sekä maataloustukien suuntaamista niin, että tämä muutos on myös ruoantuottajille ja maanviljelijöille mahdollinen.

Meidän ruokajärjestelmämme on merkittävän murroksen kynnyksellä, ja sitä kannattaa nyt aktiivisesti myös tuupata eteenpäin. Kuten edustaja Pitko hyvin kuvasi, moni ruoantuottaja ja elintarvikejalostaja on tähän muutokseen valmis ja siitä innostunut. Kehittämällä rohkeasti kasvipohjaisen ruoan elintarvikeketjuja Suomella on edellytykset kestävän ja terveellisen ruoan murroksen edelläkävijyyteen, ja samalla me voidaan luoda tuottavia arvoketjuja ja vaihtoehtoja kustannuskriisissä oleville tuotantosuunnille. Tämä edistää myös sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumista maataloustuottajien ja elintarvikealan työpaikkojen näkökulmasta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eestilä, olkaa hyvä.

13.13 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin viljelijöitten henkinen hyvinvointi, fyysinen hyvinvointi ja työssäjaksaminen ovat äärimmäisen tärkeitä. Lämmitti kyllä mieltä, kun ministeri täällä hyvin vahvasti puhui suomalaisen ruoantuotannon puolesta ja siitä, että me arvostamme tuottajia. Mutta valitettavasti tämä sama keskustelu ei ihan ole välittynyt suomalaisesta valtamediasta. Kun siellä on jo vuosia syyllistetty turvepeltoja — ne aiheuttavat erinäköisiä ilmasto-ongelmia ja muuta — niin täytyy kyllä kansainvälisen ruokaturvan näkökulmasta todeta, että aika yksioikoista on tämmöinen ajattelu, sillä nämä turvepellot ovat kuitenkin ihmisten omaisuutta, ja siellä on viljelty vuosikymmeniä samoilla pelloilla. En kyllä jaksa uskoa, että ne olisivat jonkunmoinen uhka tälle planeetalle ja meidän ilmastopoliitikalle.

Ensinnäkin nämä turvepellot kestävät hyvin lämpimiä ajanjaksoja. Me tiedämme, että tulevaisuudessa niitä tulee olemaan enemmän, niin kuin myös sateita, joten minun mielestäni eduskunnasta pitäisi tulla viesti, että me kansanedustajat arvostamme suomalaista ruoantuottajaa riippumatta siitä, millä pellolla hän sitten omaa elinkeinoaan harjoittaa.

Mitä tulee vielä päästöihin, niin jos me mennään vielä siihen EU:n ennallistamisasetukseen, niin sekin täytyy todeta, että jos me hallitsemattomasti lähtisimme ennallistamaan suometsiä — niitä on muistini mukaan 4,7 miljoonaa hehtaaria ojitettu — niin eihän siinä olisi suurta järkeä, koska sehän ensinnäkin vähentäisi metsien kasvua merkittävästi ja samalla aiheuttaisi lisääntyviä metaanipäästöjä.

Minun mielestäni tämmöiset yksioikoiset, ikään kuin yhdestä näkökulmasta eli ilmastonäkökulmasta tehdyt ulostulot, jotka saavat paljon mediajulkisuutta, vahingoittavat suo-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

raan sanoen suomalaista ruoantuotantoa ja metsätalouden edellytyksiä ja aiheuttavat selvästi henkistä kärsimystä viljelijöille, koska heillä on ihan tarpeeksi kärsimystä tämän taloudellisen ongelman kanssa, jonka ovat aiheuttaneet maakaasusta tehtyjen lannoitteiden hinnannousu ja energian hinnannousu, ja jos viljelijä on sattunut vielä joutumaan sähköarpajaisten uhriksi — eli on joutunut tekemään uuden sähkösopimuksen, ja sähkö on noussut jopa kymmenkertaiseksi siihen nähden, mitä se aiemmassa määräaikaaisessa sopimuksessa on ollut — niin eihän tässä voi tulla oikeastaan muuhun johtopäätökseen kuin siihen, että hallituksen pitäisi pikaisesti kohdentaa nimenomaan aktiiviviljelijälle tuki, joka perustuu siihen, että lannoitteiden hinta on noussut ja energian hinta on noussut ja erityisesti sähkön hinta on noussut.

Ja sitten, kun päästään pidemmälle, mietitään tukijärjestelmän uudistamista. Tavoitteena pitää olla sen, että viljelijöiden, olipa kotieläintilallinen tai kasvinviljelijä, kannattavuus nousee niin paljon, että he pystyvät keräämään puskuria, koska puskurien kerääminen [Puhemies koputtaa] on välttämätön edellytys tuleville investoinneille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

13.16 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Ruoantuotannon yrittäjien osalta tarvitaan nyt sekä kovia paketteja tuotannon kannattavuuden osalta että myös sitten niitä pehmeitä paketteja eli käytännössä tietoisuutta ja ymmärrystä siitä työstä, mitä suomalaisilla maataloilla huoltovarmuuden ja ruoantuotannon osalta tehdään. Se arvostuksen puute ja paine tällä hetkellä maataloilla on erityisen kova.

Kannattaa tässä kannattavuuskeskustelussa kuitenkin huomioda myös se, että tässä viimeisen vuoden aikana eläintiloilla, riippuen nyt vähän tuotantoalasta, tuottajahintojahan on teollisuus kyennyt jossain määrin nostamaan. Me kokoomuksessa ollaan tehty semmoinen arvio, että kun tätä tietä edetään, niin kun tehtäisiin vielä samanlainen loikka, sanotaan, saman verran kuin nyt on edetty, niin sitten niitten tuottajahintojen osalta alettaisiin olemaan semmoisessa tilanteessa, että ruoantuotannon kannattavuus voisi toimia edellyttäen sitä, etteivät nämä muut kustannukset sitten paina väkevästi päälle. Mutta niin kuin sanottu, tätä maatalouden kannattavuutta pohtii tämä seurantaryhmä. Itsekin olen siinä kokoomuksen edustajana mukana, ja meidänhän on tarkoitus nyt sitten tässä uuden vuoden puolella tehdä esityksiä seuraavaa hallitusohjelmaa varten. Ne tulevat olemaan tämmöisiä pitkän tähtäimen keinoja maatalouden kannattavuuteen, mutta nykyinenkin hallitus kerkeää oikein hyvin vielä viimeisten kuukausien aikana tekemään työtä tämän akuutin kannattavuuskriisin osalta.

Mutta sitten vielä, kun edustaja Kiveläkin toi tämän turkisanalan tässä esille — se oli tuossa debatissa — kauhavalaisena kansanedustajana haluan kyllä tässä yhteydessä tuoda esille ensinnäkin sen, että turkisanalan tuotannosta 90 prosenttia, ylikin, on pohjalaismaakunnissa. Ja kun täällä puhutaan eläinten hyvinvoinnista, joka on tärkeää, niin on ehkä paikallaan puhua myös näitten yrittäjien ja heidän perheidensä hyvinvoinnista. Nimittäin siellä on inhimillisiä tragedioita päällä tällä hetkellä, siellä tehdään konkursseja. Vasemmistoliiton ja vihreiden kansanedustajien mielestä ilmeisesti nämä yrittäjät perheineen joutavat pakkaseen ja ei siinä sen kummempaa, heistä ei ole huolen häivää. Haluan korostaa sitä, että tuotanto on tällä hetkellä merkittävästi tietysti laskenut koronan ja sodan seurauksena, mutta toimiala täyttää niitä edellytyksiä, joita eläinten hyvinvoinnin osalta halutaan tehdä, ja mi-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

talissa on monta puolta. — Taidan tulla jatkamaan vielä tuonne, kun jäi vähän kesken. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana. Nimittäin kun puhutaan turkiseläinten hyvinvoinnista, niin täytyy nyt sitten tietää, mistä puhuu, jos esimerkiksi puhutaan maapohjahäkeistä ja tämän tyyppisistä asioista, jotka kuulostavat näin kuulijan korvaan ihan hienoilta asioilta. Eläinten hyvinvointia on tutkittu, ja on arvioitu, miten turkiseläin tällaisissa olosuhteissa pärjää — kehotan tutustumaan näihin tutkimuksiin, jotka on tehty. Eläinten hyvinvoinnin kannalta tämä nykyinen käytäntö, jossa on tämmöisiä verkkohäkkejä [Petri Huru: Juuri näin!] ja jossa esimerkiksi erilaista virikkeellisyttä ynnä muuta lisätään, on todettu terveyden kannalta paremmaksi vaihtoehdoksi kuin tämmöiset maapohjahäkit, joissa eläintaudit ynnä muut etenevät vahvasti. Te voitte katsoa näitä tuloksia. Esimerkiksi 2014 täällä oli käsittelyssä kansalaisaloite, jossa esitettiin turkistarhauksen lakkauttamista. Silloin maa- ja metsätalousvaliokunta teki aika perusteelliset paperit, eivät ne ole vanhentuneita papereita ollenkaan, niitä kannattaa katsoa. Ja kannattaa myös muistaa, että eduskunta silloin antoi erittäin suurella äänen enemmistöllä tuen turkisalalle myös tulevaisuudessa. [Jenni Pitkon välihuuto — Mai Kivelä: Nimenomaan vaati parannuksia!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

13.21 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Loppukesästä nähtiin täysi mahalasku, kun myönnetyistä karhuluvista valitettiin vailla minkäänlaista järjestelmää perustetta ja suuri osa näistä luvista meni täytäntöönpanokieltoon. Ministeri Kurvinen, pidättehän huolta jatkossa, että tällainen pelleily ei enää jatku?

Ja lopuksi vielä: miten voi olla mahdollista, ministeri Kurvinen, että ette saa suden kannanhoidollista metsästystä käyntiin?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Huru, olkaa hyvä.

13.21 Petri Huru ps: Arvoisa herra puhemies! Käsitlemme nyt maa- ja metsätalouden hallinnonalan pääluokkaa.

Viljelijöiden ammattitaidolle on annettava sille kuuluva arvostus. Viljelijöiden kohtuullinen tulotaso on turvattava liitännäiselinkeinot huomioiden, jotta maaseutu pystytään pitämään elävänä sekä maatalouden kannattavuutta saadaan parannettua ja maataloutta voidaan harjoittaa koko maassa. Vain kannattava maatalous mahdollistaa elinvoimaisten maatilojen säilymisen ja tätä kautta maaseudun työllisyyden ylläpitämisen. Maatalous puolestaan ylläpitää paitsi kotimaista ruoantuotantoa myös huoltovarmuutta maassamme.

Tuottavuuden kannalta on merkittävää, minkälaista sääntelyä asetamme kotimaiselle tuotannolle. Eduskunnassa on parhaillaan käsittelyssä eläinten hyvinvointilaki, joka on tärkeä eläinten kannalta. Sen valmistelussa on kuitenkin syytä huomioida myös muualla käytössä oleva sääntely. On kestävämpiä kotimaiselle tuotannolle, jos Suomeen sallitaan tuotavan tuotteita, joita ei ole tuotettu samojen kriteerien mukaan, joita tulemme vaatimaan suomalaisilta tuottajilta ja jotka lisäävät heidän tuotantokustannuksiaan sekä vääristävät globaalien ruokamarkkinoiden kilpailua. Tätä on syytä huomioida myös jatkossa, kun kilpailulakia uudistetaan, eli emme salli tuotavan sellaisia tuotteita, jotka eivät täytä meillä itsellämme käytössä olevia kriteereitä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu myös turpeesta ja metsäbiomassan uusiutuvuudesta. On tärkeää, että kotimaisen turpeen osalta käsitellään sen uusiutuvuus tietoon perustuen, kun se aikanaan on päätetty arvalla. Sen merkitys on kotimaisena raaka-aineena korvaamaton niin energiantuotannon, kasvihuoneviljelyn tai kuivikekäytön osalta. Myös metsäbiomassan luokittelu uusiutuvaksi on merkittävää niin kotimaisen metsäteollisuuden kuin metsätalouden kannalta. Suomen tuleekin ottaa ehdottomampi kanta EU:n suunnasta tulevaan sääntelyyn ja puolustaa metsäpolitiikan säilyttämistä kansallisen päätäntävällän alla, eikä sen saa antaa loukata omaisuudensuojaa.

Salikeskusteluissa on tullut esiin myös luomutuotanto. Sen osalta haluan todeta olevan tärkeää, että Ruokaviraston käyttämiä normisatotaulukoita päivitetään vastaamaan todellisia satotasoja. Tämä on erittäin merkittävää korvattaessa esimerkiksi suojeltujen valkoposkikihanhien aiheuttamia satotuhoja suomalaisille viljelijöille.

Arvoisa puhemies! Totean vielä lopuksi, että maaseudun elinvoimaisuutta tukee myös tavoite kiinteiden laajakaistayhteyksien parantamisesta maaseudulla. Tietoliikenneyhteyksiin panostaminen lisää myös elinvoimaisuutta, kuten myös muuta yritystoimintaa maaseudulla sekä haja-asutusalueilla.

Arvoisa puhemies! Yhdyn myös edustaja Koposen ministerille lähettämiin kysymyksiin koskien karhunmetsästystä sekä suden kannanhoidollista metsästystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

13.25 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme nyt maa- ja metsätalouden alaa, ja kyllä huolestuttaa nykyisin tämä maanviljelijöiden ja maalla asuvien tilanne myös sen takia, että näiden asuntojen, mitkä ovat täällä maaseudulla, arvo nyt näyttää kovasti laskevan. Ennen aikaan ihmiset sijoittivat taloonsa koko elämänsä tuotot ja ajateltiin, että siinä voi tulevaisuudessa eillä tai voi eillä niillä tuloilla, jos vaikka sattuu myymään sitä tilaa tai taloa, mutta nyt on käynyt sillä tavalla, että ne rahat ovat kyllä menneet siihen tilaan, mutta arvo on todella laskemaan päin, ja se on tosi vakavaa. Meillä on oikeastaan kohta täällä Suomessa semmoinen kiinteistöhäätätila, maaseutuasumisen häätätila, että talojen arvot eivät ole paljon mitään. Taloja vastaan ei oikeastaan lainoja kohta saa eikä moni saakaan enää, ja jotenkin tuntuu, että tähän pitäisi ottautua — pitäisi ihan oikeasti miettiä, mitä tälle on tehtävissä, sillä siellä on tosi paljon sitä hyvää, käyttökelpoista kiinteistöä, mitä voitaisiin kuitenkin käyttää, eikä ihan arvottomana sitä kannata pitää.

Toisekseen, mihinkä asiaan haluan puuttua, on tämä ennallistaminen. Tämä ennallistamishöpötys pitäisi ihan kokonaan unhoittaa ja olla jo kovasti sitä vastaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kankaanniemi. Vielä yksi kolmen minuutin puheenvuoro mahtuu. [Toimi Kankaanniemi: No pidetään se sitten täältä paikalta.]

13.26 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Kaksi asiaa, jotka olivat noissa aikaisemmissakin puheissani: toinen on tämä maatalouden kriisipaketti ja toinen kilpailulainsäädännön uudistaminen. Ihmettelen sitä, miksi hallitus ei näitä esityksiä ole voinut tuoda eduskuntaan ja hyväksyä. Kysynkin: mitkä puolueet ovat syyllisiä siihen, että tähän maatalouden kriisiin ei todella panosteta? [Ben Zyskowicz: Varmaan oppositiipuolueet!]

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Edustaja Piritta Rantanen sosiaalidemokraateista tuntui olevan vastuullisella linjalla, mutta kysyn kyllä nyt, ministeri Haatainen, varapuheenjohtaja Malm, edustaja Eskelinen: Mikä on sosiaalidemokraattien linja maatalouspolitiikassa tänä päivänä? Mikä on teidän linjanne? Oletteko te valmiit puolustamaan maataloutta ja sen toimintaedellytyksiä Suomessa? Ymmärrän, että vihreät ja vasemmistoliitto ovat unohtaneet maatalouden ja maaseudun. [Vasemmalta: Ei olla, ei olla!] Kaiholla muistelen vahvasti kunnioittamaani edustaja Erkki Pulliaista, joka hienosti osasi yhdistää maatalouden ja ympäristön edut yhteen, ja myös nykyään esimerkiksi edustaja Myllykoski on hienosti näissä asioissa, mutta puolueina ne ovat kyllä varsin epämääräisellä linjalla. RKP tuskin tässä on voimatekijä, vaikka sinnekin toivoisin sellaisia Mats Nylundin tapaisia todella maataloutta ymmärtäviä, arvostavia edustajia, mutta se on kansan valinnan kohteena.

Arvoisa puhemies! Kun tuo kilpailulainsäädäntö taitaa kuulua ministeri Haataiselle ja kun hän on paikalla tällä hetkellä, niin olisi mielenkiintoista kuulla: Miksi kilpailulainsäädäntöä ei voida kehittää niin, että tämä maatalouden osuus elintarvikkeitten loppuhinnasta olisi kohtuullinen — se voitaisiin hoitaa tällä lainsäädännöllä. Ja miksi te kytkette tämän maatalouden kriisipaketin johonkin luonnonsuojelulakiin? Se on vastuutonta, se on äärimmäisen vastuutonta. [Vasemmalta: Se on just vastuullista!] Tehkää nyt nopeasti päätöksiä tästä, niin että viljelijät saavat uskoa tulevaisuuteen ja kevääseen. Ministeri Kurvinen pyysi opposition tukea näihin, mutta kyllä se pitää löytyä hallituksesta, jolle siitä maksetaan, että teette päätöksiä ja viette asioita eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Näin keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan myöhemmin tässä täysistunnossa.

Pääluokan käsittely keskeytettiin kello 13.29.

Pääluokan käsittelyä jatkettiin kello 18.04.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua pääluokasta 30. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Simula, olkaa hyvä.

18.04 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Maatalous on ennennäkemättömässä kriisissä — oli jo ennen Venäjän aloittamaa hyökkäyssotaa, mutta sota Ukrainassa pahensi tilannetta olennaisesti. Osa pelloista jäi jo viime keväänä viljelemättä, ja tuleva kevät tulee olemaan aiempaakin järkyttävämpi. Se tulee näkymään viimeistään seuraavana talvena myös kuluttajille, kun jo nyt ruoan hinta on noussut merkittävästi. Samaan aikaan tuottajan saama korvaus työstä ei ole kuitenkaan riittävästi noussut — kustannukset puolestaan ovat, radikaalisti. Tuottajat kärsivät kassakriisistä, ja siihen eivät investointituet tai vastaavat tukimuodot auta.

Keväinen tukipaketti oli todellakin riittämätön. Se myös kohdentui aivan väärin. Elämän mittainen ja ylisukupolvinen työ maaseudulla tulee kevääseen mennessä yhä useammalla maatilalla päätökseensä. Haluammeko todella ajaa alas suomalaisen ruoantuotannon? Kaikki ovat yksimielisiä siitä, ettemme halua. Missä sitten viipyvät aidosti vaikutta-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

vat tuet ja toimet? Missä vaiheessa hallitus aidosti alkaa puolustaa suomalaista maataloutta? Pian se on liian myöhäistä.

Arvoisa puhemies! Suomalainen puhdas ruoantuotanto on huoltovarmuuskysymys, ja nykyisen kaltaisessa maailmantilanteessa se olisi turvattava kaikin mahdollisin keinoin. Olemme myös maantieteellisesti hankalassa asemassa. Meriyhteyksien katkeaminen toisi merkittäviä ongelmia koko maallemme. Tämän vuoksi täytyy sekä pitää omavaraisuudestamme hyvää huolta ja parantaa sitä että kehittää pohjoisen yhteyksiä ja elinmahdollisuuksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Eskelinen poissa. — Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

18.06 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Aiemmin täällä käydyssä keskustelussa muiden muassa edustaja Hoskonen kantoi huolta siitä, onko maatalous ja huoltovarmuus vihreiden prioriteetti, ja kyllä on. Vihreillä on erinomainen maatalousohjelma, joka on päivitetty tuossa noin kuukausi sitten, ja suosittelen edustaja Hoskoselle ja muille siihen tutustumista. Mutta siltä varalta, että teillä ei ole aikaa siihen, minulla on tähän koottu siitä muutamia kohtia, joista voin teille tänään täällä kertoa.

Vihreät ovat jo pitkään kantaneet huolta siitä, että maataloutemme on ollut niin riippuvainen synteettisistä lannoitteista sekä fossiilisista polttoaineista. On aivan selvää, että meidän olisi pitänyt ohjata näiden riippuvuuksien purkamista jo aiemmin, jotta emme olisi nyt näin vaikeassa tilanteessa kuin olemme.

Vihreät haluavat edelleen vähentää riippuvuutta synteettisistä lannoitteista ja tuontipolttoaineista sekä samalla ohjata maatalouspolitiikan keinoin ruoantuotantoa kestävämmäksi ja aidosti omavaraisemmaksi. Meidän on tärkeää kannustaa tiloja investoimaan uusiutuvaan energiaan ja eläinten hyvinvointiin. Tällä hetkellä haasteena on se, että akuutti tiukka taloustilanne heikentää tilojen investointikykyä, ja siihen tarvitaan tukea.

Arvoisa puhemies! Kyllä, vihreät ovat erittäin huolestuneita viljelijöitten hyvinvoinnista ja alan houkuttelevuudesta. Onkin tärkeää saada alalle eri-ikäisiä, eri taustoista tulevia uusia motivoituneita viljelijöitä, jotka ovat kiinnostuneita kestävästä maataloustuotannosta ja tuovat mukanaan uusia ajatuksia sekä kehittävät uusia käytäntöjä. On tärkeää edistää sukupolvenvaihdoksia ja perhepiirin ulkopuolisille henkilöille tapahtuvia tilakauppoja. Työterveydellä on tässä tärkeä rooli. Tarvitsemme myös monialaista ennaltaehkäisevää tukea ja esimerkiksi neuvontaa, jotta voimme tukea viljelijöiden jaksamista.

Alan opiskelun tulee olla joustavaa, ja aikuiskouluttautumisen ja elinikäisen oppimisen tulee olla mahdollista myös maatalousalalla. Meidän tulee säilyttää hehtaariperusteinen nuoren viljelijän EU-tuki sekä muuttaa kansallinen nuoren viljelijän EU-tuki starttirahatyypiksi tueksi, joka ei ole sidonnainen peltohehtaareihin. Meidän tulisi muuttaa ”nuoren viljelijän tuki” muotoon ”aloittavan viljelijän tuki” ja nostaa ikäraja nykyisestä 40 vuodesta 45 vuoteen.

On tärkeää lisätä lomituksen, eläinlääkäreiden neuvonnan sekä työterveyden välistä vuoropuhelua viljelijöiden sekä eläinten hyvinvoinnin ja sitä kautta tilojen toimivuuden edistämiseksi.

Meidän täytyy luoda ratkaisuja maatalouskoneiden yhteiskäyttöön, jolla pienennetään aloitusinvestointeja ja madalletaan kynnystä ryhtyä maatalousyrittäjäksi. On tärkeää jatkaa Välitä viljelijästä -projektin rahoitusta, koska se on ollut vaikuttavaa toimintaa. Kehi-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

tetään perustuloa, joka parantaa kausituottajien ja uusien tuotteiden kehittäjien toimintavarmuutta.

Arvoisa puhemies! Panostetaan innovatiiviseen ja osaamisintensiiviseen maatalouteen. Ruoantuotannossa automatisaatio, robotisaatio ja digitalisaatio ovat jo nyt muuttaneet toimintatapoja ja tulevat entisestään muuttamaan. Se avaa mahdollisuuksia uuden teknologian kehittämiseen. Panostetaan luomuun sekä ruoantuotannon, ravitsemuksen ja ruoantuotannon uusien menetelmien tutkimiseen ja kehittämiseen.

Maatalouteen ja ruoantuotannon tutkimiseen, kehittämiseen ja innovaatioihin kannattaa panostaa. Maatalousalan koulutuksen perustutkinnoista yliopistotasolle on oltava monipuolista, laadukasta ja riittävästi resursoitua.

Meidän täytyy avata Business Finlandin tuet sekä elyjen yritystuet myös maatalousyrittäjille. Ja kehitetään edelleen Neuvo 2020:ta, maatilojen neuvontajärjestelmää, ja lisätään sen rahoitusta. Meidän täytyy kehittää maatalousalan koulutusta huomioimaan nykyistä enemmän maatalouden ympäristöasiat, hiilensidonta, eläinten hyvinvointi, luonnonmukainen maatalous sekä yrittäjälähtöinen toimintatapa. Siirretään tutkimusrahoituksen painopistettä hiilensidontaan, maatalouden mikrobiologiaan, ekologiaan, ympäristömuutosta huomioivaan jalostukseen, maatalous- ja maataloustukipolitiikan kehittämiseen, kestävän maatalouden käytäntöihin, tuotantoeläinten hyvinvointiin, luomututkimukseen sekä uusien ruoantuotantotapojen tutkimiseen.

Arvoisa puhemies! Vihreä maatalouspolitiikka on nimenomaan elinvoimaisen maaseudun, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden takuu. Tarvitsemme hiiltä sitovia, kasvukuntoisia peltoja, monimuotoista luontoa, lisää luomutuotantoa, lisääntyvää kasviproteiinituotantoa. Ja Suomesta pitää tehdä maailman eettisin ja kestävin eläintuotantomaa.

Arvoisa puhemies! Meidän täytyy lisätä maatalouden kannattavuutta monin eri toimin, mutta jatkan niistä seuraavassa puheenvuorossa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kinnunen, Mikko, olkaa hyvä.

18.12 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa puhemies! Suomi on koko Euroopan maaseutumaisiin maa. Jokainen tarvitsee maaseudun antimia, vaikka ei siellä koskaan kävisikään. Meidän tulee huolehtia ruoantuotannon kannattavuudesta ja maamme omavaraisuudesta. Maaseutua ja kaupunkeja ei kannata asettaa vastakkain, molemmat tarvitsevat toisiaan.

4H-järjestön toiminta on malliesimerkki siitä, miten edistetään maaseutu- ja kaupunki-alueiden vuorovaikutusta. Arvot hyvyys, hyvinvointi, harkinta ja harjaannus ovat erityisen ajankohtaisia. 4H edistää lasten ja nuorten asiaa ympäri Suomen. Järjestö tarjoaa monipuolista harrastus-, palvelu- ja kilpailutoimintaa, työllistää nuoria sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia kokeilla yrittäjyyttä muun muassa perustamalla omia pieniä yrityksiä. Samalla järjestö edistää maaseudun elinvoimaa ja vetovoimaa.

4H:n strategiassa vuosille 23–25 nostetaan aivan keskiöön lapset ja nuoret ja heidän kasvunsa kestävään elämäntapaan, työhön ja yrittäjyyteen. Strategian nimi on Kestävää kasvua tekemällä oppien. Se kannustaa, ohjaa ja opettaa luonnonvarojen kestävään käyttöön, kestävään kasvuun, viljelemiseen ja varjelemiseen — kaikkea tätä käytännössä tekemällä oppien. 4H:n tärkeitä teema-alueita ovat ruoka, metsä, luonto ja kädentaidot. Tämä on juuri sellaista toimintaa, joka edistää mielenterveyttä ja lasten ja nuorten fyysistä kuntoa. Kun innostuu ja onnistuu, se vahvistaa monella tapaa.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Arvoisa puhemies! Iloitsen siitä, että suunnitellut leikkaukset 4H:n budjettiin eivät toteutuneet, vaan järjestön rahoitus lisääntyy lopulta 50 000 eurolla, kun eduskunta päätti myöntää järjestölle yhteisesti 350 000 euroa lisämäärärahaa — kiitos siitä. 4H-järjestöllä on valmiit mallit lasten ja nuorten harrastustoimintaan ja kesätöiden toteuttamiseen eri puolilla Suomea. Se voi osaltaan toteuttaa harrastamisen Suomen mallia ja tarjota hyvän harrastuksen ja reipashenkisen kaveripiirin koulupäivän yhteydessä. Nämä myönnetty rahat ovat nyt parhaassa mahdollisessa käytössä.

Arvoisa puhemies! Kiitos myös siitä, että kylätoimittominnan valtionapua lisättiin ja kyläkauppatuki muutettiin pysyväksi. Tämä kaikki vahvistaa kylien elinvoimaa. Kylissä on sykkettä ja voimaa.

Toivotan puhemiehelle ja teille kaikille oikein hyvää ja rauhaa joulua!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Samoin! — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

18.15 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Maatalouden pääluokasta täytyy todeta, että maatalouden kriisiytyminen on kestänyt jo useampia vuosia. Markkinat eivät ole toimineet, ja maanviljelijät ja tuottajat eivät ole saaneet sitä hintaa, mitä heidän olisi tuotteista pitänyt saada. Onneksi tässä nyt ministeri Kurvinen on saanut markkinalainsäädäntöä tulemaan tänne eduskuntaan, ja toivottavasti me saadaan sitä kautta asioita korjattua. Itse pidin kanssa tätä maatalouden kriisipakettia, 300:aa miljoonaa, mikä tänä vuonna annettiin, valtion ojennuksena kohti viljelijöitä, että myös markkinat olisivat tulleet vastaavalla summalla tai ainakin omalla panoksellaan vielä mukaan tähän maatalouden ahdinkoon ja kriisiin. Näin ei nyt välttämättä ole ollut, koska suuret yritykset ja kauppiat ovat vetäneet tällä hetkellä suuria voittoja, ennennäkemättömiä voittoja tästä elintarvikealasta.

Kestävän maatalouden perusta ja kestävän talouden perusta tulee ainakin kolmeen kohtaan. Sen pitää olla taloudellisesti kestävä, sen pitää olla sosiaalisesti kestävä ja myös ekologisesti kestävä. Tämä taloudellisuus puuttuu tällä hetkellä meidän maataloudestamme, ja meidän täytyy sitä vahvasti kehittää. Sosiaalinen puolikin on tosi kovilla. Kaikki viljelijät ovat tosi kovilla, ja heitä syytetään ihan turhasta. He ovat ilmastোসংকরিত. He tekevät vahvaa työtä siellä maataloudessa. Ekologisesti kestävä — tämä on itse asiassa aika selvä asia maataloudessa, ainakin keskustalaisilla yrittäjillä. On jo yli sata vuotta vanha periaate, että tila annetaan paremmassa kunnossa kuin mitä se on itse saatu, pidetään huolta siitä. Se antaa meille leivän, se antaa meille rahan, se antaa meille elinkeinon siellä maataloudessa. Siis niitä syytöksiä, mitkä tulevat maanviljelijöitä kohtaan, en käsitä kaikkia. [Toimi Kankaanniemi: Totta!]

Metsätalouden osalta on tällä hetkellä aivan sama asia. Meidän suomalainen metsätalous on minun ikäni aikana tällä hetkellä kaksinkertaistanut kasvunsa, 40—50 kuutiosta nyt 110 kuutiioon. Meidän metsä kasvaa. Meidän hiilinielut ovat kasvaneet, meidän hiilivarastot ovat kasvaneet. Sitten meitä tällä hetkellä syytetään siitä, että metsä ei ole kunnossa, siellä on joku romahtanut tai jotain muuta. Miksi tällaista väärää informaatiota nyt sitten EU:ssa annetaan meidän suomalaisten osaamisesta myös metsätalouden osalta? Sitäkään en ymmärrä, miksi vielä omat kansalaiset näin tekevät. Metsätalous on tosi tärkeä, vihreää kultaa meille. Se on tuonut meille sotien jälkeen tämän elintason, mikä meillä on tällä hetkellä, mutta metsät kasvavat vielä enemmän. Se on meidän vahva voimavaramme, ja me pidämme niistä huolta.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Yksi asia, arvoisa puhemies: Tähän samaan pääluokkaan kuuluu tämä yhteisöllisyys. Kiitän siitä, että muun muassa kyläkauppatakeaa on nostettu ja kylien yhteisöä sitä kautta vahvistettu. Yhtä lailla valtiovarainvaliokunnan jakovaroissa annettiin lisärahoitusta muun muassa kylien ja yhteisöjen yhteiseen tekemiseen, varsinkin kylätoimintaan eri puolille Suomea. Yhteisöllisyys on todella tärkeää. Se pitää huolta niistä maanviljelijöistä, mutta se ottaa myös mukaansa niiden niin sanottujen alkuasukkaitten lisäksi nämä kesäasukkaat. Itse käytän tätä termiä, koska se on toisaalta pikkusen hauska, mutta toisaalta: millä tavalla se kulttuuri ja se kylän henki lähtee käyntiin, jos ei niitä ihmisiä oteta myös mukaan toimintaan, varsinkin näitä kesäasukkaita ja muualta muuttaneita? Se on oikeastaan kylien suola. Kiitän kovastikin Aleksi Koivistoa — kyläyhteisön vetäjä tällä hetkellä. Hänellä on erittäin hyviä toimintoja ja uusia malleja, millä kyläyhteisöjä on kehitetty.

Arvoisa puhemies! Vielä näistä lisäyksistä. Edellinen puhuja, edustaja Kinnunen mainitsi juurikin tämän 4H-toiminnan. Tämä nuorisotoiminta on todella tärkeää. Olemme tässä parin päivän sisällä juurikin puhuneet siitä, miten meidän nuoret jaksavat ja miten he toimivat, niin että juuri tällainen harrastetoiminta, mitä 4H tekee, on todella tärkeää: koulutetaan, opetetaan yrittäjyyteen ja mahdollistetaan siinä kevytyrittäjyyteen. Se on todella reipas ja reilu konsti saada nuoria yrittäjyyteen. Tämä kylärahoitus on erittäin tärkeä asia, ProAgrialle ja monelle muulle. Eli näissä lisäyksissä oli monta hyvää yhteisöllistä rahoituksen lähdettä. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.20 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vielä maataloudesta sen verran, että haluan olla puolustamassa suomalaisen maatalouden osaamista ja tietoa ja taitoa ja sitä sydäntä, millä sitä työtä tehdään. Kun vihreät syyttävät maataloutta lähes mistä tahansa, niin on aivan käsittämätöntä, miten te loukkaatte maanviljelijöitä omilla puheillanne. Kyllä siinä on turha käsiä levitellä, kun te annatte täältä ymmärtää, että te osaatte tämän maatalouden. Oletteko te koskaan edes maatilalla käyneet, saatikka hoitaneet kotieläimiä, saati ottaneet sieltä penniäkään tuloa teidän elämäänne? Te loukkaatte maanviljelijöitä todella törkeästi noilla puheillanne väittämällä, että meillä ei osata viljelyä. Meidän maanviljely on ollut olemassa, kun Vihreää liittoa ei ole edes painajaisissa nähty vielä. Me tiedämme tasan tarkkaan, mistä Vihreä liitto syntyi, missä teidän alkujuurenne ovat.

Toivoisin, että kunnioittaisitte edes sen verran maatalouden harjoittajia, että puhuisitte heistä kunnioittavaan sävyyn, koska he ovat erittäin suuresti rasittuneita näistä yhteiskunnan paineista, mitkä he ovat syyttään joutuneet kohtaamaan. He osaavat viljelyn aivan varmasti. He tuottavat maailman puhtainta ruokaa maailman puhtaimmilla menetelmillä. He ovat hallinneet hiilensidonnan koko elämänsä aikana.

Suomi ei olisi mikään sivistysvaltio, jos täällä ei olisi metsätaloutta ja maataloutta. Koko Suomi on rakennettu sillä, että meillä oli omat ruoat. Suomi oli muuten toisen maailmansodan aikana ainoa valtio, joka ei kärsinyt sodan aikana ollenkaan nälänhätää. Elintarvikkeet oli säännöstelty, se tiedetään. Elintarvikkeista oli tietenkin pulaa hetkellisesti, mutta kukaan ei kärsinyt nälkää, ja kaikilla oli ruokaa tarjolla ympäri Suomen — valtava suoritus niissä valtavan vaikeissa olosuhteissa. Sotaa käyvä valtio pystyi ruokkimaan kansalaiset ja rintamalla taistelleet sotilaat.

Hiiltä on sidottu näihin peltoihin ja metsiin valtavat määrät, kuten edustaja Pirttilahti erinomaisessa puheenvuorossaan äsken sanoi. Metsien kasvu on tuplattu 1950-luvun jäl-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

keen. Metsien kasvu on yli kaksinkertaistettu, samoin hiilivarasto elikkä puuvarasto. Puuta on tällä hetkellä metsissämme yli kaksi ja puoli miljardia mottia, ja metsien kasvu on noin 103—104 miljoonaa mottia vuoteen. Se on kaksinkertaistettu sillä työllä ja osaamisella, ja tätä eivät näköjään jotkut osaa arvostaa.

Koko vihreän politiikan syvin ydinhän on siinä, että osoitetaan, että te ette osaa mitään mutta me osaamme. Jos te itse katsotte vaikka teidän omaa energiapolitiikkaanne, miten te vastustitte ydinvoimaa: Tuolla Töölönlahden rannalla on paalu, häpeäpaalu, mihin on kirjoitettu niiden kansanedustajien nimet, jotka kannattivat ydinvoimaa. Miksihän se siellä on? Jos te vaikka joskus sen selvittäisitte minulle tai tälle salille, olisin siitä onnellinen. Samoin te vastustitte Kollajan ja Vuotoksen altaita, joista olisi saatu tähän maahan hyvää säästövoimaa tuulivoimalle. Sekään ei teille käynyt. Nyt porattiin tuonne Otaniemeen muutamia reikiä, joissa yritettiin syväämpää tehdä. Mitä sieltä tuli? Kolme syvää, kelvotonta porakaivoa. Mikä on seuraava ala, mitä te haluatte lähteä kehittämään? Suosittelisin, että arvostatte niitä ihmisiä, jotka sen osaavat. Ei se riitä, että on omasta mielestään maailman paras.

Toivon, että kunnioitatte näitä maanviljelyn ja metsätalouden harjoittajia. Suomelle ei ole mikään muu uhka kuin se, että me sorrumme tällaiseen aliarviointiin niitä osaajia kohtaan, jotka aidosti sen työn tekevät. Se on meidän pahin virhe. Olen tästä hyvin loukkaantunut, että maaseudun ihmisiä tällä keinoin mollataan. En ikinä hyväksy tuollaisia puheita, ja toivon, että vihreätkin jonain päivänä näin tekisivät. En siihen kyllä usko, mutta minä uskon, että joulun aikana ihmisille tulee hyvä tahto ja lämmin sydän. Toivon, että se koskee vihreitäkin. Tällainen meno, jossa arvokasta työtä tekeviä ihmisiä mollataan ja kehoitetaan tekemään joitain synteettisiä lannoitteita — kannattaa edes kemiaan ja biologiaan hieman syvemmin tutustua. Sitä toivon hartaasti näin joulun alla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Totean, että nyt puhutaan maa- ja metsätalousministeriön pääluokasta, ja toivon, että tässä salissa säilyy arvostava ja kunnioittava keskustelu tästä eteenkin päin. [Hannu Hoskonen: Nimenomaan!] — Koskee myös edustaja Hoskosta. — Edustaja Kankaanniemi.

18.25 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan budjetin loppusumma on noin 2,7 miljardia euroa. Se on noin 79 miljoonaa euroa pienempi kuin tämän vuoden varsinaisessa budjetissa olleet määrärahat yhteensä, eli aleneva on suunta. Vertailun vuoksi totean, että ympäristöministeriön pääluokan summa on kasvanut niin, että kun se oli 199 miljoonaa euroa Sipilän hallituksen viimeisessä budjetissa vuodelle 2019, niin nyt se on 357 miljoonaa euroa, eli tämän hallituskauden aikana ympäristöministeriön pääluokka on kasvanut 80 prosentilla. Maa- ja metsätalousministeriön osalta ei vastaavaa kehitystä ole tapahtunut, ja se näkyy siinä, että maatalous on erittäin suuressa ahdingossa, eikä tämä ensi vuoden talousarvio suuntaa edes muuta, ei edes pysäytä maatalouden ja maaseudun alasajon vauhtia. [Tuomas Kettunen: Tuleeko perussuomalaisilta tukipaketti maatalouteen?] — Se on murheellista, murheellista, edustaja Kettunen. Te voitte lukea meidän vastalauseemme lausumat, joista huomenna äänestetään. Niissä meillä on suunnanmuutos. — Siellä on muuten myös sellainen lausuma kuin numero 120 — jaa, se on äänestetty jo varmaan ympäristöministeriön kohdalla — jossa esitettiin, että hallitus vuoden 23 ensimmäisessä lisätalousarviossa siirtää määrärahoja ympäristöministeriön pääluokasta muun muassa maa- ja metsätalousministeriön pää-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

luokkaan maatalouden kannattavuuden parantamiseen. [Tuomas Kettunen: Tuleeko tukipaketti?] Tämä on meidän linja, että me haluamme siirtää budjetin sisällä varoja toisarvoisista menoista tärkeimpiin, kansakuntamme kannalta tärkeimpiin, kohteisiin. Tämä on keskeinen osa meidän vaihtoehtobudjetin ideaa: sisäiset siirrot kasvattamatta loppusummaa. Sitten meillä on se 500 miljoonan euron varauma, josta voidaan monenlaisia tarpeita täyttää. Mutta paljon pystytään myös tekemään niin, että siirretään budjetin sisällä. Lisätalousarviolla se voidaan tehdä, jos halua on ja valmiutta on. Nykyisellä hallituksella ei valitettavasti ole ollut ykkösprioriteettina tämä Suomen kansan ja esimerkiksi maatalouden ahdingon helpottaminen, joka ehdinko uhkaa jopa ruokaturvaa.

Arvoisa puhemies! Siis ympäristöministeriössä olisi väljyyttä, jota voitaisiin käyttää. Meillä on myös valmius selvittää se, että ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö yhdistettäisiin luonnonvaraministeriöksi, jolloin loppuisi tämä tällainen jatkuva kinailu, kun ministerit ja ministeriöt vetävät päinvastaisiin suuntiin. Maa- ja metsätalousministeriö pyrkii puolustamaan suomalaista maataloutta, metsätaloutta, vesitaloutta ja niin edelleen, kun taas ympäristöministeriö ajaa niitä voimalla alas. Ja ennen kaikkea, kun nämä politiikan alat ovat vahvasti Bryssel-vetoisia, se näkyy siellä ja Suomi kärsii.

Arvoisa puhemies! Kun EU:hun viittasin, niin metsäpolitiikan osalta pitää todeta, että en olisi koskaan uskonut, että Suomessa joudutaan keskustelemaan vuonna 2022 siitä, kuuluuko metsäpolitiikka kansallisiin käsiin vai onko se EU-politiikkaa. EU-komission vahva varapuheenjohtaja Frans Timmermans, hollantilainen sosialisti, on kaapannut metsä- ja myös osittain sosiaalipolitiikan ilmastopolitiikan osaksi ja sen alaisuuteen, ja se näkyy EU:n politiikassa. Kauhulla ajattelen sitä vajaata kahta vuotta, joka vielä nykyisellä komissiolla on toiminta-aikaa, sitä, miten paljon se ehtii tuottamaan sellaisia esityksiä, jotka edelleen lyövät suomalaista talonpoikaa ja suomalaista yksityistä metsänomistajaa, 600 000:ta metsänomistajaa, [Puhemies koputtaa] ja elintarviketalouttamme, joka on meille kuitenkin äärimmäisen tärkeä elinehto.

Arvoisa puhemies! Tämä oli varmaan viimeinen puheenvuoroni ennen joulua, joten toivotan teille ja koko eduskunnalle ja virkamiehille oikein hyvää, rauhaa joulua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos samoin. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

18.30 Heikki Autto kok: Arvoisa herra puhemies! Jos ajattelemme sitä lähtökohtaa, että meillä Suomessa on maailman puhtain maaperä, ihan mitatusti maailman puhtain ilma, maailman puhtaimmat vedet, ja sitä vettä meillä riittää, ja että Eurooppa ja maailma elävät tällä hetkellä sodan aikaa, sodan, joka uhkaa ruokaturvaa koko maailmassa, niin onhan tilanne aivan absurdi, se, että meillä tiloja joudutaan lopettamaan useamman tilan päivä-vauhdilla. Tämä tilanne ei uhkaa vain oman maamme ruokaturvaa, se ei uhkaa ainoastaan sitä, että suomalaiset kuluttajat eivät välttämättä tulevaisuudessa enää saa toivomiaan kotimaisia elintarvikkeita, niitä maailman laadukkaimpia elintarvikkeita, jotka vaikkapa kotieläintuotannon osalta ovat puhtaita antibioottijäämistä — eläimiä ei meillä tarvitse rokotaa samalla tavalla kuin monissa muissa maissa — ja niin edelleen ja niin edelleen. Näitä laatutekijöitä kotimaisen ruoan puolesta on vaikka kuinka paljon. Ei tarvitse mainita kuin esimerkiksi eettinen näkökulma. Eläintenpidon standardit ovat meillä paljon korkeammat kuin monissa muissa Euroopan maissa, maailman maista puhumattakaan. Arvoisa puhemies, se, että Suomen maatalous on näin valtavassa kriisissä, jossa tiloja lakkaa, jossa ruoantuotanto maassamme uhkaa vähentyä, on yhtenä pienenä osatekijänä siinä kokonai-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

suudessa, joka uhkaa ruokaturvaa myös koko ihmiskunnan näkökulmasta. Kyllä Suomen, maan, jossa kaikki nämä tuotannontekijät ovat näin hyvässä kunnossa, pitäisi pystyä olemaan omavarainen ruoantuotannossa niin, että meiltä viedään merkittävästi enemmän elintarvikkeita maailmalle kuin mitä tänne tuodaan. On tietysti aivan päivänselvää, että ainahan elintarvikkeita myös tuodaan, ihmiset haluavat lautaselle monipuolista vaihtelua, mutta pitäisi olla niin, että ihmisten ruoantarve peruselintarvikkeiden osalta pystytään kuitenkin tiukassakin paikassa myös täysin kotimaisin voimin tyydyttämään, mikäli joudutaan tilanteeseen, jossa sodan tai muun kriisin seurauksena tällainen globaali ruokahuolto vaarantuu.

Mutta, arvoisa puhemies, olen siis sitä mieltä, että paljon voimakkaampia toimenpiteitä kuin mitä nyt pystytään tässä ensi vuoden talousarviossa esittämään suomalainen maatalous ansaitsisi, jotta pystytään tukemaan sitä, etteivät tilat ajaudu tässä kriisin keskellä sellaisiin vaikeuksiin, että tiloja loppuu jopa tavalla, joka vaarantaa Suomen huoltovarmuuden. Tarvittaisiin todella panostuksia siihen, että tilat pystyvät sitä hyvää työtä, jota tekevät, kehittämään niin, että Suomesta tulee myöskin ruoan nettoviejä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

18.33 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Maatalouden kriisi on erittäin vakava ja tilanne monella tilalla erittäin huolestuttava. Sen takia oppositio teki maataloudesta myös välikysymyksen, ja valitettavasti tämä hallitus sai kuitenkin luottamuksen myös maatalouspolitiikan osalta — keskustan tuella — jatkaa työtään.

Meidän budjetti lähtee itse asiassa siitä, että tiedossa olevien menojen pitäisi olla budjetissa — pitää olla joko itse siinä syksyllä esitetyssä budjetissa tai sitten sen täydennyksessä. Ja nyt ongelma on se, että on olemassa oleva tieto maatalouden tarvitsemasta tuesta ja tämä hallitus ei ole siitä pystynyt päättämään. Nyt vasemmisto estää tämän kriisituen, kun keskusta rikkoi heidän mielestään hallitusyhteistyön pelisääntöjä. Kyllä suomalainen maatalous, ruoantuotanto on, arvon keskusta- ja vasemmistohallitus, liian arvokas asia tällaisen riitelyn uhriksi. Toivon, että te saatte nyt omat rivinne suoriksi ja tämän kriisitukipaketin suomalaiselle maataloudelle. Meillä joka päivä lopettaa kolme tilaa, ja tämä tilanne tulee pahenemaan entisestään. Toivon, että keskustasta löytyy enemmän hannuhoskosia ja vähemmän niitä, jotka pönkäävät vain vasemmistohallitusta.

Arvoisa puhemies! Luulen, että teitä, arvoisa puhemies, ilahduttaa se, että tämä on minun viimeinen puheenvuoroni ennen joulua. Haluan kiittää teitä ja koko talon henkilökuntaa ja myös edustajakollegoita. Oikein hyvää joulun aikaa teille kaikille!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos, sitä samaa teille. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

18.35 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Jos täällä voisi taputtaa, niin taputtaisin edustaja Heinosen äskeisen puheenvuoron lopun jälkeen. [Eduskunnasta: Varsinkin kun se oli viimeinen!]

Maatalouden kriisi on todellinen, ja siihen tarvitaan yhteisiä toimia yli puoluerajojen. Perussuomalaiset haluavat maatalouden kunnianpalautuksen, ja meillä on sadan kohdan lista, millä tähän päästäisiin. Me haluamme muun muassa turvata maatalouden lomituspalvelujen saatavuuden, ryhtyä toimenpiteisiin ruokaketjun eri osien kustannusten jakamiseksi.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

si niin, että alkutuottaja saa oikeudenmukaisen osuuden loppuhinnasta, tehostaa julkisen sektorin esimerkillisyyttä ruokapalveluhankinnoissa ja huolehtia viljelijöiden henkiseen jaksamiseen tarvittavista palveluista. Nämä ovat hallituksen vapaassa käytössä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Simula, olkaa hyvä.

18.36 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Seuraavalla hallituksella kyllä riittää työtä, että suomalainen metsästys ja eräperinteen jatkuvuus turvataan. Kyseessä on tälläkin hetkellä hallitusohjelmakirjaus, mutta valitettavasti olemme joutuneet kohtaamaan esimerkiksi monenlaisia esityksiä, joilla sitä on vaikeutettu tai yritetty vaikeuttaa. Kuluneella kaudella metsästäjiä on koeteltu moneen otteeseen. On suurpetopolitiikan kohtaamat ongelmat, lukuisat metsästysvastaiset kansalaisaloitteet, lyijyhaulikieltoa ja valtava määrä uusia luonnonsuojelualueita, joilla metsästys on kielletty — siis kielletty, vaikka metsästys ei uhkaa luonnonsuojelua vaan itse asiassa on tärkeä osa sitä. Suomalainen metsästyskulttuuri ja esimerkiksi koiran kanssa metsästäminen ovat osa ainutlaatuista eräperinnettämme, jota meillä ei ole varaa menettää lyhytnäköisellä politiikalla.

Arvoisa puhemies! Tällä kaudella on luonnonsuojelulla vaikeutettu myös hylkeenmetsästystä. On olennaista niin vaelluskalakantojen kuin kalastuselinkeinon ja vapaa-ajankalastuksen jatkumisen vuoksi pitää huoli, ettei hyljekanta kasva tarpeettoman suureksi. Se on myös hylkeen itsensä etu. Mikäli kanta on liian suuri, käy ravinto vähäksi. Hylkeellä ei oikeastaan ole vihollisia Suomen luonnossa. Kannanhoidollinen hylkeen metsästys on siis tärkeää, mutta edes nykyisiä kiintiöitä ei saada metsästettyä. Hylkeenmetsästys on vaativa laji, ja suojelemalla hylkeenmetsästyksen käytettävät luodot vaikeutetaan metsästystä entisestään.

Hylkeenmetsästystä helpottaisi myös hyljetuotteiden kaupan vapauttaminen. Tämä on yksi asia, jossa ministeriöissä on näkemys, minkä mukaan Suomi ei voi sallia suomalaisien hyljetuotteiden myyntiä, koska EU. Mutta kun asiaa kysytään EU:sta, sanotaan ongelman löytyvän kansallistasolta. Kumminkohan asia sitten on? En tiedä, mutta kuntoon se pitäisi laittaa. On hävytöntä tuhota saaliiksi saatu eläin sen myyntikiellon vuoksi. Se sotii metsästyksen periaatteita vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä. Toivon, että nyt sitten puhutte niin pitkään kuin tarvitaan. [Hanna Holopainen: Joo, kyllä!]

18.39 Hanna Holopainen vihr: Kiitos, arvoisa puhemies! Kuten täällä on tänään monessa puheenvuorossa todettu, kannamme huolta maatalouden kannattavuudesta. Maatilojen kannattavuus on romahtanut, koska kohonneita kustannuksia ei ole saatu siirrettyä tuottajaintoihin. Meidän tulee tavoitella maataloutta, joka on myös taloudellisesti kestävä, ja tuottajan tulee saada tuotteistaan markkinoilla riittävä korvaus. Näin ei tällä hetkellä ole. Suomalaisen maataloustuotannon kannattavuutta tulee parantaa monipuolisilla keinoin. Vihreät haluavat pitää suomalaisen maaseudun elinvoimaisena, ja ruoantuotannon omavaraisuus sekä kriisitilanteiden huoltovarmuus on varmistettava.

Tällä hetkellä viljelijöiden rooli on haastava etenkin kaupan vahvan aseman vuoksi. On välttämätöntä saada elintarvikeketjun tulonjakoa reilummaksi. Vähittäiskaupalla on liian määräävä markkina-asema, ja ruokamarkkinat eivät siltä osin toimi. Meidän täytyy paran-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

taa alkutuotannon neuvotteluasemaa ja meidän oman maataloustuotantomme kilpailukykyä. Esimerkiksi viennin ja tuonnin tase ei tällä hetkellä ole tasapainossa.

Keskeisessä asemassa kilpailukyvyn parantamisessa ovat myös julkiset hankinnat. Meidän täytyy laajentaa alkuperämerkinnät kattamaan myös ravintolat ja joukkoruokailut, mikä parantaa sitä, että kotimaista ruokaa käytetään siellä nykyistä enemmän.

Meidän täytyy vaikuttaa myös EU-tasolla ja varmistaa, että EU-tason sääntely on yhtenäistä ja reilua ja että EU-tasolla ei sallittaisi enää maakohtaisia poikkeuksia muun muassa tuotantoeläinten hyvinvointiin tai viljelykäytäntöihin liittyen. Meidän tulee inhimillistää maatalouteen liittyvää byrokratiaa sekä uudistaa maataloustukijärjestelmää kestävämmäksi.

On strategisesti tärkeää ylläpitää ruoantuotantoa Suomessa, myös sen eri osissa. Tämä on tärkeää sanoa ääneen, koska tämä ei tunnu kaikille olevan itsestään selvää. Suomalainen ruoantuotanto on myös osa globaalia vastuuta, koska väestönkasvun ja ilmastomuutoksen myötä globaali ruokahuolto tarvitsee lähivuosikymmeninä kaiken mahdollisen tuotantoalan, ja huoltovarmuus toteutuu tehokkaimmin, kun elintarviketuotanto on kannattavaa ja monipuolista normaalioloissa. Siksi on tärkeää tässä kannattavuuskriisissä kantaa huolta viljelijöistä ja niistä maataloista, jotka ovat vaikeuksissa. Meidän täytyy pyrkiä pitämään yllä maatalouden tuotantokykyä eli pitää huolta pelloista ja muusta infrastruktuurista sekä osaamisesta — pitää sitä yllä eikä päästää sitä romahtamaan. Meidän täytyy varmistaa, että elintarvikehuoltomme ei ole pelkän tuonnin varassa, ja meidän täytyy pitää kotimainen ruoantuotanto riittävän monipuolisena, jotta se ei ole niin haavoittuvaa. Meidän täytyy varmistaa maatalouden tuotantopanosten riittävä omavaraisuusaste ja edistää maatalouden kotimaisten tuotantopanosten, kuten lannoitteiden ja polttoaineen, tutkimusta ja kehittämistä.

Arvoisa puhemies! On todellakin tärkeää huolehtia kasvukuntoisista pelloista. Täytyy muistaa, että ilmastomuutoksen seurauksena yleistyvien sään ääri-ilmiöiden haittoja voidaan vähentää oikeilla viljelykäytännöillä ja sopeutumalla muutokseen käyttämällä oikeanlaisia kasvilajeja ja -lajikkeita. Ilmaston muuttumisen vuoksi sekä eteläisempään valoilmastoon että suomalaiseseen viileään kesään sopeutuneet kasvit kaipaavat meidän oloihimme sopeuttavaa jalostusta. Näin ne kasvavat optimaalisesti ja käyttävät ravinteet tehokkaasti hyväkseen.

Arvoisa puhemies! Kannan huolta maataislajikkeiden, maataisrotujen ja perinnebiotooppien ylläpitämisestä. On tärkeää säilyttää arvokkaat geenivarat ja lajirikkaudet myös tuleville sukupolville.

Arvoisa puhemies! Tämä oli nyt tältä osin tässä budjettikäsittelyssä ja tänä vuonna viimeinen puheenvuoroni. Haluan toivottaa kollegoille oikein hyvää joulunaikaa ja kiittää yhteistyöstä kaikkia!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Samoin teille kiitos! — Edelleen, edustaja Kettunen, nyt kaikki se, mitä tänä iltana on sanottavaa, voisi tulla ulos, kiitos.

18.43 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu puhemies! Tämä on niin tärkeä hallinnonala, maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala, tämä on puolustuksen jälkeen yksi tärkeimmistä hallinnonaloista aina mutta eritoten tässä ajassa, kun maailmalla myllertää. — Puhemies, en pysty teille lupaamaan, pystynkö jäsentelemään kaikkea, mitä minun pääs-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

säni on, [Naurua] tähän ensimmäiseen puheenvuorooni, joka on tälle päivälle ja tässä hallinnonalassa — siis minun ensimmäinen puheenvuoroni.

Kunnioitettu puhemies! Täällä on käytetty hyviä puheenvuoroja niin aikaisemmin päivällä kuin myös tässä iltakeskustelussa. Edustaja Kankaanniemi toteaa heti ensi alkuun... [Toimi Kankaanniemi: Älä ärsytä!] — Taisi olla näin, viimeinen puheenvuoro. — Mutta täytyy kyllä nyt heti ensi alkuun kommentoida, kun maatalous, viljelijät ovat todella ahdingossa, historian pahimmassa kannattavuuskriisissä ja kun nyt käymme budjettia maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalta ja teillä on vaihtoehtobudjetti myös tuoda tähänkin hallinnonalaan, niin sanoitte, että budjetin sisällä voi varoja siirrellä. Kun tässä aikaisemmin keskustelussa edustaja Simula kyseli maatalouden tukipaketin perään, niin kysyisinkin teiltä nyt heti ensi alkuun, onko teiltä tulossa nyt vaihtoehtobudjetissa jonkinlainen tukipaketti, vai tuleeko se budjetin sisälle elikkä niin, että pysytte kehyksissä ja etsitte sitten jostain toiselta suunnalta rahoituksen ja tuotte sen sitten maatalouden ahdinkoon tukipaketina. Täytyy vielä lukaista uudelleen se vaihtoehtobudjetti, mutta siellä ei tullut kyllä perusteluja siihen suuntaan, että tukisitte elintarvikemarkkinalain muutosta. Nyttén kun näitä muutoksia on tehty ja tuotu jo esityksenä eduskuntaan ja minun mielestäni koko tämä elintarvikemarkkinalaki pitäisi vielä uudelleen käsitellä heti seuraavalla vaalikaudella, niin kysyisinkin, oletteko te siihen valmis.

Edustaja Simula käytti ansiokkaan puheenvuoron liittyen metsästykseen, metsästyskulttuuriin, koiralla metsästämiseen. Olen täysin samaa mieltä edustaja Simulan kanssa siitä, että metsästystä ja metsästyskulttuuria tulee suojella ja vaalia. Tänä syksynä kuitenkin maa- ja metsätalousvaliokunta teki mietinnön suden kannanhoidollisen metsästyksen kansalaisaloitteen pohjalta, ja sinnehän tehtiin hyvät lausumat, viisi lausumakohtaa, ja tätähän oli edustaja Simulakin myös edesauttamassa. [Jenna Simulan välihuuto]

Puhemies! Riista- ja kalatalouden edistämisen suunnalta tässä budjetissa huomionarvoista on, että maa- ja metsätalousministeriö on osarahoittanut vuosina 2020–2022 ampumaharrastus-, metsästäjä- ja reserviläisjärjestöjen toimintaa ampumaratojen ympäristölupahankkeitten osalta. Tämä onkin hyvää toimintaa, ja toivoisinkin, että tätä jatketaan myös tulevinä vuosina.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.47 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että maataloudella on ystäviä. Toivon sen ystävyysyden kestävän pitkään ja aidosti, koska sellainen kansakunta, joka ei omia elintarvikkeitaan pysty kaikissa olosuhteissa tuottamaan, varmasti on tulevaisuudessa vaikeuksissa.

Yksi historianseikka lopuksi vielä, arvoisa puhemies. Kun katsoo maailmanhistoriaa taaksepäin ja niitä kansoja, jotka eivät pitäneet huolta omasta elintarviketuotannostaan, niille on aina käynyt huonosti. Ei tarvitse luetella esimerkkejä, vaan maailmanhistoria tuntee niitä monia. On ollut nälänhätiiä, kansainvaelluksia ihan sen takia, kun siinä aidossa ja oikeassa elintarviketuotannossa ei ole pidetty tiukkaa linjaa, niin että me tuotamme itse eväämme ja elämme sen mukaan, että ruokimme kaikki kansalaiset ja myös pidämme sen tulevaisuuden varan. Maanviljelijähän katsoo aina vähintään vuoden eteenpäin: onko minulla ensi vuoden, seuraavan satokauden, siemenet ja lannoitteet kunnossa, varattuna, ja ovatko pellot kunnossa sitä varten, että seuraavana vuonna pääsee taas pellolle töihin, kun kevät koittaa?

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Tämä jää todellakin tämän joulunaluskauden viimeiseksi puheenvuorokseni. Jos äskeisessä puheenvuorossa sanoin vähän turhan kärkevästi, sitä pahoittelen. Haluan toivottaa puhemiehelle ja hänen perheelleen erinomaista joulun aikaa, rauhallista joulua, edustajakollegoille ja heidän perheilleen joulurauhaa ja hyvää mieltä, samoin eduskunnassa arvokasta työtä tekeville virkamiehille ja heidän perheilleen hyvää joulua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos, samoin teille. — Edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

18.48 Ari Koponen ps: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää edustaja Kettusta hyvästä yhteistyöstä tosiaan suurpetojen metsästyksen eteenpäin viemiseksi. Varmasti kuhmolaisena tunnette paikallisten metsästäjien tuskan tässä asiassa, ja toivon todella, että kun teillä on maa- ja metsätalousministerin salkku, viette tätä asiaa painokkaasti vielä eteenpäin, että emme kohtaa tämän loppukesän tapaista mahalaskua, mikä esimerkiksi karhun metsästyksen aloituksessa oli. Luvat oli myönnetty, ja niistä valitettiin, ja oikeastaan täysin mitättömillä syillä lähes kaikki luvat pistettiin täytäntöönpanokieltoon. Toivottavasti näin ei enää tapahdu.

Haluan myös kiittää herra puhemiestä ja kaikkia eduskunnassa työskenteleviä ihmisiä hyvästä vuodesta ja upeasta yhteishengestä — kiitos paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia kovasti. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

18.49 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän ensin tässä edustaja Simulaa, eräkerhon puheenjohtajaa, erinomaisesta metsästysaiheisesta puheenvuorosta. Todellakin metsästys on maaseudun vahvaa kulttuuria ja yhtä lailla kaupunkilaisten kulttuuria, ja se yhdistää myös näitä molempia, on niin sanottu liima näitten ehkä joissakin tapauksissa erilaisten näkemysten välillä. Metsästäjät tekevät paljon talkootyötä. He poistavat muun muassa vieraslajeja metsistä ja tekevät kolmiolaskentaa siitä, minkälainen tilanne meillä riistassa on, ja se on tunteja ja tunteja, mitä he tekevät sen eteen.

Sitten tämä petokannan hoito, tai siihen liittyvä hoidollinen metsästys: Minä olen kyllä tosi surullinen siitä, että kun meillä oli karhunmetsästysluvat, kuten edustaja Koponen otti esille, tänä syksynä, niin sitten tammöinen postilaatikkoyhdistys pystyi kumoamaan kaikki nämä luvat ja pistämään ne jäihin, yhtä lailla laittamaan tämän susien kannanhoidollisen asian jäihin. Tein tästä kirjallisen kysymyksen, mutta se meni väärään osoitteeseen: Se tuli maa- ja metsätalousministeriön puolelle. Enemminkin se kuuluu oikeusministeriön puolelle. Mikä on metsästäjien oikeusturva, ja millä tavalla me tämä kannanhoidollinen metsästys turvataan myös jatkossa? Ei näitten metsästäjien näitten lupien puolesta montaa kertaa tarvitse niin sanotusti turpaan ottaa, kun tämä talkoohenki sillä puolella loppuu. Eli tässä mielessä meidän täytyisi löytää järkevä lähtökohta — tietenkin oikeus toteutuu ja valitusoikeus toteutuu — siihen, että myös metsästäjillä ja tällä toiminnalla on selkeät näkemykset. Toivon, että oikeusministeri ottaa tästä vaarin ja saadaan semmoinen prosessi aikaiseksi. Jos ei sitä saada, niin joka tapauksessa meidän täytyisi myöntää nämä metsästysluvat aikaisemmin, että on sitten aikaa valittaa niistä luvista itse tässä prosessissa. Ei näitä lupia voi montaa kertaa, montaa syksyä, nollille laittaa sen paremmin tässä suden kuin karhunkaan metsästyksessä.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Lisäksi sitten otetaan tämä hirvenmetsästys. Siinä useita kymmeniä tuhansia eläimiä ammutaan ja lihat hyödynnetään, ja se on myös taloudellista toimintaa. Yhtä lailla meillä Pirkanmaalla, kuten edustaja Ovaskakin tietää, on myös valkohäntäkaurista tai -peuraa — kuinka se halutaankaan sanoa — satatuhatta yksilöä, ja melkein ne ovat siellä Pirkanmaan ja Uudenmaan alueella, niin että metsästäjillä on kova työ toisaalta pitää se kanta sellaisena, että se ei kasva ylitse siitä määrätystä rajasta.

Omasta puolestani toivotan myös puhemiehelle, perheelle ja kaikelle eduskunnan väelle hyvää joulua!

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Hyvää joulua myös teille, kiitoksia! — Ja nyt sitten mennään perinteen mukaiseen puheeseen, joka yleensä on kahdeksan yhdeksän tuntia myöhemmin toistunut tässä salissa. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä. [Tuomas Ketunen: Hiljennymme kuuntelemaan!]

18.52 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa herra puhemies! Kunnioitetut edustajakollegat! Tosiaan nyt on jälleen koittanut se aika budjettiviikolla maa- ja metsätalousministeriön pääluokassa. Täällä salissa on puhuttu niin kaloista, susista kuin lehmistä, mutta yksi puuttuu: on kutun eli vuohen aika saapua jälleen huolen- ja ilonaiheidemme keskiöön.

Tiedoksi kaikille budjettikeskustelua seuraaville, että kyseessä on vuosikymmenten perinne, jonka vuonna 1983 aloitti nykyisestä Sastamalasta Pirkanmaalta oleva SDP:n edustaja Timo Roos. Ensinnäkin tervehdin ilolla ja suurella pirkanmaalaisella ylpeydellä tätä arvokasta tehtävää. Tosin pitkäaikainen puhemies, keskustan Mikko Pesälä totesi aikoinaan kuttupuheen aikana, että kutusta ei ole kiinnostunut muu kuin pukka. Perinteinen kuttupuhe on aina sisältänyt niin elämänviisauksia kuin katsauksen vuoden poliittisiin tapahtumiin — kuttuisa perinne, jossa runosuoni on sykkinyt.

Arvoisa puhemies! Totean jo alkuun, että kun olemme tällaisessa maailmanpoliittisessa tilanteessa, niin tällä kertaa jätän sen runosuonen sykkimisen jokaiselle edustajalle itselleen sydämessään tutkittavaksi ja yritän pysyä kuitenkin asiallisessa suomen kielessä.

Koronavuodet ovat vaikuttaneet myös kuttupuheisiin, se nähdään. Perinteisestihän tämän pääluokan keskustelut on käyty yöllä, hyvin myöhäisinä öinä, mutta kuten nähdään, nyt edustajat varmastikin haluavat nukkua yönsä, koska eduskuntaa ovat työllistäneet niin korona, sota kuin energiakriisi. Ja ajattelen myöskin herra puhemiestä lämmöllä, että hän pääsee myöskin jossain vaiheessa hiljentymään jouluun.

Mutta kuttujen yllä, arvoisat kollegat, on synkkiä pilviä niin kuin koko maailmassa. Tuolta Sastamalasta Pirkanmaalta on kantautunut viestiä, että suomenvuohi on vaarassa joutua uhanalaiseksi. Alkuperäisrotuista suomenvuohikuttua suunnitellaan risteytettävän keinosiemennysputkilla. Ulkomailta tuodaan pakastesiemennestettä Suomeen, ja tähän käytetään vain muutamaa pukkia. Tästä Yleisradio on nyt uutisoinut useampaankin otteeseen, ja näyttää siltä, että totta kai tällä tulee olemaan negatiivisia vaikutuksia, joita tuonnista seuraa ja on seurannut.

Yle on myöskin kertonut, että onneksi Sastamalassa kuttuja astuu nykyään kiimainen Titanic. Tämän vuohiharrastajalta ostetun pukin sukupuu onkin saanut isännän silmät säihkymään, sillä Titanic ei ole edes kaukaista sukua millekään tilan kutulle. ”Sukurutsavaraasta vapaa pukka on muutenkin isännän mieleen”, kertoo Ylen suora lainaus. Koko eduskunta toivoo menestystä niin Titanicille kuin tälle kyseiselle tilalle.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Arvoisa puhemies! Tässä talossa etsimme hyvin usein syntipukkeja. Meillä on kuitenkin hyvin paljon opittavaa näistä kutuista ja pukeista. Täytyy muistaa, että vuohi on kuitenkin luonteeltaan seurallinen. Se kiintyy hoitajaansa samoin kuin uskollinen koira. Kuttu on älykäs, nokkela ja utelias eläin. Mutta meidän pitää kuitenkin olla varovaisia. Pitkä kieluikertelee helposti löytöretkelle hoitajan housuntaskuun. Navetan ovien lukitukset on viritettävä vuohia nokkelammin. Sanonkin, arvoisa puhemies, että nämä samat ohjeet kannattaa muistaa, kun mennään kohti vaalikevättä, sillä jotkut puolueet ovat sanoneet ilmentävänsä kotiovelle. Ovet ja taskut onkin syytä pitää säpissä.

Arvoisa puhemies! Koska poliittinen tilanne ja koska vaalikevät on lähellä, näyttää siltä, että tämä keskustelu ei aivan heti lopu, joten kuttupuhe tuli tässä vaiheessa. Kaikista vaikeista ajoista huolimatta — ja niistäkin synkistä pilvistä, mitä kuttujen yllä on — haluan kiittää arvoisaa eduskuntaa, edustajakollegoita, hallitusta, puhemiehistöä ja koko talon virkakuntaa ja eduskunnan väkeä kuluneesta, erittäin tapahtumarikkaasta vuodesta. Toivotan kaikille oikein rauhallista joulua. Tulkoon pukki kaikkien kotiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia puheesta. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

18.57 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnössä on todettu, että ampumaratojen osalta on tärkeää jatkaa neuvontaa ja luvitusapua. Se on äärimmäisen hyvä asia muttei yksistään riitä.

Meidän olisi mahdollisimman ripeästi kasvatettava ampumaratojen määrää takaisin yli tuhanteen rataan. Ympäristöministeriöllä on tässä asiassa ratkaisijan rooli, jotta lupabyrokratiaa ja ympäristövaatimuksia vähennettäisiin. Siksipä sekä puolustusministeriöstä että maa- ja metsätalousministeriöstä pitäisikin tässä tilanteessa lähteä yksituumainen ja vahva viesti ympäristöministeriöön siitä, että kaikki keinot on otettava käyttöön ratojen lisäämiseksi.

Kyseessä on vahvasti metsästäjiä ja muita ampumaharrastajia koskettava asia mutta myös maanpuolustuksellinen asia. Ampumataitoa ei voi ylläpitää ja kehittää ilman kattavaa ampumarataverkostoa. Sota Ukrainassa on herättänyt viimein siihen, miten ajattelema tonta on ollut ajaa ampumarataverkostomme alas. Varoittelet eivätkä aikanaan auttaneet, mutta nyt toivottavasti voitaneen myöntää viimein, että virheitä on tehty. Turvallinen aseensa käsittely edellyttää harjoittelua, ja rataharjoittelun myötä myös riistalaukaukset metsässä ovat sitten tarkempia.

Jos radat eivät ole helposti saavutettavissa, harjoittelu vähenee. Ei auta ainoastaan keskittyä isompiin ampumaratoihin vaan turvata myös ne pienet ampumaradat, joiden merkitys ja käyttö korostuvat etenkin metsästäjien keskuudessa.

Arvoisa puhemies! Suomessa on noin 800 000 ampumaharrastajaa, niin metsästäjiä, reserviläisiä kuin ampumaurheilijoita. Eri lajeissa menestytään myös maailmalla vuodesta toiseen. Toivon todella, että ampumarataverkoston kasvattaminen on meidän kaikkien yhteinen tavoite emmekä enää rataverkkoa supistamalla aja alas ampumaharrastusta, jolla on kaiken kaikkiaan myös yhteiskunnallista merkitystä.

Edustaja Kettunen oli huolissaan maatalouden tukipaketista, siitä, tulisiko meiltä perussuomalaisilta sellaista. Kyllä tulisi. Meillä on vaihtoehtobudjetissamme se 500 miljoonan euron hätävara, ja edustaja Kankaanniemi hyvin äsken kertoi, että me siirtäisimme muutokin varoja toissijaisista kohteista niihin kaikkein tärkeimpiin kohteisiin, kuten maata-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

louteen. Mutta kuten arvoisa edustaja Kettunen hyvin tietää, me perussuomalaiset emme istu hallituksessa. Te, hyvä keskusta, istutte — toimikaa siis ja pankaa vihreät ruotuun.

Tähän loppuun totean, että yhteistyö erityisesti maa- ja metsätalousvaliokunnassa on ollut äärimmäisen ansiokasta ja hedelmällistä, kiitos siitä. Jos se sama viisaus olisi aina läsnä myös hallituksen neuvotteluissa, olisimme loistavalla tiellä.

Tässä olkoon vuoden viimeinen puheenvuoroni. Toivotan myös osaltani hyvää joulua kaikille suomalaisille ja koko eduskunnalle sekä rauhaisaa uutta vuotta! [Petri Huru: Hyvä puhe!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

19.01 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tuo edustaja Kettunen sai minua sen verran motivoitua, että tulin tänne vielä muutaman sanan sanomaan. Edustaja Kettunen piti hyvin tunteikkaan puheen maatalouden tilasta. Mukava huomata, että semmoista orastavaa alkio-laisuutta on havaittavissa myös Kettusessa. [Toimi Kankaanniemi: Toivo elää!] — Toivo elää. — Mutta ettei tämä nyt ihan menisi tämmöiseksi tunteiluksi, niin haluan antaa edustaja Kettuselle myös hieman palautetta.

Arvoisa puhemies! Olette varmasti kuulleet sanonnan "Tee työtä, jolla on tarkoitus". Minäkin luulin tekeväni työtä, jolla on tarkoitus. Tein joskus lakialoitteen maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöveron poistamisesta, jonka sitten keskusta ansiokkaasti kopioikin yhden vuoden ajaksi. Yhdessä täällä sovittiin, että tänä vuonna maatalouden tuotantorakennuksista ei makseta kiinteistöveroa. No, uutena edustajana minäkään en osannut tehdä siitä täydellistä, joten ei ollut täydellinen se keskustan kopioima ajatuskaan tälle vuodelle. Siinä oli semmoinen valuvirhe, jonka korjaamisen mielestäni koko sali olisi nuijan kopautuksella täällä hyväksynyt. Jouduin nimittäin tekemään täydentävän esityksen siihen alkuperäiseen lakialoitteeseeni. Sitä myötä tein sen myös siihen hallituksen tekemään lakialoitteeseen.

Olen jättänyt tämän kaksi kuukautta ennen joulua, 24.10., ja tein tämän MTK:n Etelä-Pohjanmaan piirin kokouksen päätteeksi. Perehdyin asiaan ja tein sen seuraavanlaisesti — luen aloitteen pääasiallisen sisällön: "Lakialoitteessa esitetään, että kiinteistöverolain 34 §:ää muutetaan siten, että myös elinkeinoverolain alaisten toimijoiden maataloustoimintaan käyttämien tuotantorakennusten kiinteistöverotukseen olisi mahdollista hakea tukea samoin perustein kuin maatalouden harjoittajan omistamien maatalouden tuotantorakennusten osalta on säädetty. Tällä hetkellä tukea myönnetään hakemuksesta alentamalla maatalouden harjoittajan omistamista maatalouden tuotantorakennuksista suoritettavaa veroa enintään 35 000 eurolla. Riippuen siitä, miten rakennus on merkitty kiinteistörekisteriin, laki ei kuitenkaan mahdollista tuen saantia kaikkiin elinkeinoverolain alaisten maatalouden harjoittajien tuotantorakennuksiin." Tämä on aivan päivänselvä asia, että tämä menisi täällä kopautuksella. Niin minä ainakin näen sen. Minä olen tästä puhunut maatalousministerille kolme kertaa. Tämä on vain sellainen tilanne, että kun Mäenpää on väärästä puolueesta, niin tätä ei vain voida täällä hyväksyä, kun sen lakiesityksen olisi pitänyt varmaan tulla keskustasta. Tämä on minun mielestäni aivan käsittämätöntä.

Kävi tuossa pari viikkoa sitten mielessä, että pitäisi muuttaa jotain pilkun paikkaa ja tehdä uudestaan tämä lakiesitys ja lähettää se kaikille muille puolueille paitsi keskustalle, josta minä nyt kuvittelin, että se hoitaa tämän maaliin. Olisiko minun pitänyt kerätä siihen muiden nimet, vai eikö se riitä, että minä teen sen yksin? Aivan päivänselvä asia, mikä oli-

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

si pitänyt tuoda tänne asap ja hoitaa se maaliin. Se olisi mennyt täällä salissa heittämällä läpi, koska tämän salin henki oli se, että kaikki maatalouden tuotantorakennukset ansaitsevat sen kiinteistöveron vapautuksen. Tämä on aivan käsittämätöntä.

Mutta jos nyt jotain hyvääkin, niin toivotan puhemiehelle ja kaikille edustajille erittäin hyvää joulunaikaa ja joulun odotusta ja hyvää uutta vuotta. Toivotaan, että tämä lakipykäläkin huomioitaisiin sitten tammikuussa, kun sitä täällä ehkä käsitellään. Mutta kaksi kuukautta on mennyt ihan hukkaan.

Vielä edustaja Kettuselle erikseen oikein hyvää joulunaikaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. Hyvää joulunaikaa! — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

19.06 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Itse asiassa rikon tässä tätä perinnettä, kun yleensä kuttupuhe on tämän hallinnonalan viimeinen puhe ja puheenvuoro, mutta totta kai tässä on ollut tärkeitä puheenvuoroja myös kuttupuheen jälkeen. Edustaja Ovaska Pirkanmaan vaalipiiristä piti hyvän, ajan henkeen sopivan kuttupuheen.

Puhemies! Olen metsästäjä, olen myös kalastaja. Tuonne elinkeinokalatalouden suuntaanhan nyt budjetissa tullaan esittämään noin kuutta ja puolta miljoonaa euroa lisää verrattuna tähän vuoteen. Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset suomalaiseen kalatalouteen ja kalastuselinkeinoon ovat vakavia, ja voimakkaasti kohonneet kustannukset erityisesti polttoaineen osalta vaikuttavat suoraan myös kalastusyritysten toimintaan sekä avomerellä että myös meillä täällä sisävesillä. Tästä syystä on hyvä, että nyt tuonne momentille on tullut lisärahoitukset ammattikalastuksen edellytysten turvaamiseen ja vahinkoja aiheuttavien hylkeitten poistokustannusten korvaamiseen — minkä edustaja Simula toi tuossa esille, että hylkeenpyyntiin nyt tulee asianmukainen kädenojennus.

Puhemies! Mitä tulee sitten tähän budjettikeskusteluun yleensä, kun oppositiopuolueet antavat myös vaihtoehtobudjetit, niin tosiaan aika on haastavaa, ja kun puhutaan huoltovarmuudesta, omavaraisuudesta, niin sehän tulee juurikin tältä sektorilta eli kalataloudesta ja metsätaloudesta. No, kokoomus on tietenkin esittänyt leikattavaksi myös tuolta luonnonvaratalouden suunnalta, mutta uskon, että varmasti tulevaisuudessa kaikki tämän talon puolueet ymmärtävät, että luonnonvaroihin tulee satsata tulevaisuudessa.

Puhemies! Ehkä minun puheeltani meni pohja, koska se kuttupuhe on nyt pidetty. Tohtaan vain tähän loppuun, että perussuomalaisten suunnalta on ollut se 500 miljoonan paketti. Se on varmasti hyvä, ja siitä löytyy sitten maatalouteen mutta myös muihinkin hallinnonaloihin rahoitusavustusta.

Puhemies! Jos sallinette, tietenkään tämä kuttupuhe ei minulle kuulu, mutta Ovaskan puhe hieman innosti minut kertomaan tähän puheeni loppuun myös tämän todella arvokkaan eläimen toimintamahdollisuuksista, joista voisi olla avustusta myös energiakriisin suuntaan. Lämmittäisivätkö esimerkiksi kutunvillat tässä energiakriisin ajassa, kun sähkö ja moni talous on tiukassa tilanteessa? Totta kai kuttujen osuus näissä budjettimenoissa ja budjettikeskusteluissa on todellakin aika pieni pisara meressä. Voisiko kuitenkin kuttuja käyttää osana tätä energiakriisinhuollon turvaamista, siis edistämään ja auttamaan, että energiaa olisi jatkossa enemmän? Olisiko se jopa edullisempaa ja tehokasta kuttujen käytön osalta? Mutta tämä virallinen eläin, olipa se virallinen kuttu tai viraton kuttu, on merkittävä osa tässä yhteiskuntaa.

Budjetin alikohta PTK 144/2022 vp

Arvoisa puhemies! Haluan omastakin puolestani toivottaa teille, edustajakollegoille ja tämän talon kaikille työntekijöille oikein hyvää ja rauhallista, siunattua joulua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos, sitä samaa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.